

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE

Naamlooze Vennootschap gevestigd te Brussel, bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1822

(Handelsregister : Brussel N° 17487)

VERSLAG

AANGEBODEN

AAN DE ALGEMEENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS

OP 28 FEBRUARI 1939

OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 34 VAN DE STANDREGELN

VERSLAG VAN DE HH. COMMISSARISSEN

Jaar 1938

HONDERD ZESTIENDE MAATSCHAPPELIJK DIENSTJAAR.

BRUSSEL
GOEMAERE, DRUKKER DES KONINGS
21, Grensstraat, 21

1939

DIRECTIE

Gouverneur : M. A. GALOPIN.
Vice-Gouverneur : M. F. CATTIER.
Directeurs : MM. G. BLAISE
Aug. CALLENS
Baron CARTON DE WIART
W. DE MUNCK
A. D'HEUR
E. SENGIER
E. STEIN
A. STOCLET
F. VAN BRÉE.

Eere-Directeurs : MM. J. BAGAGE
Ed. DE BRABANDER.

Adviseurs : MM. A. BEMELMANS
L. JADOT
Graaf LIPPENS
A. MARCHAL
G. PÉRIER
P. RAMLOT
A. VAN DAMME.

COMMISSARISSEN

MM. Ed. SOLVAY
L. ELIAT
Baron A. DE MONTPELLIER DE VEDRIN
Baron DE TRANNOY
H. VERMEULEN
Graaf DE PATOUL
H. GOFFINET
Graaf L. CORNET DE WAYS-RUART
I. ORBAN.

Secretaris : M. R. DEPAS.

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

MIJNE HEEREN,

Overeenkomstig de wet en onze standregelen, hebben wij de eer U het verslag en de rekeningen voor te leggen over het 116^e maatschappelijk dienstjaar geëindigd op 31 December 1938.

De algemeene economische toestand.

De hevige achteruitgang van de economische bedrijvigheid die sedert het begin van het vorig jaar in de meest gevoelige landen werd waargenomen, strekte zich, in den loop van het eerste halfjaar 1938, praktisch over alle industriele staten uit. De hevigheid van deze nieuwe depressie was trouwens uiterst verschillend van het eene land tot het andere. In de Vereenigde Staten en in kleinere industriele landen als het onze, bereikte of overschreed de achteruitgang van de productie 30 p.c., terwijl hij in de landen van het sterling-blok op minder dan 20 p. c. beperkt bleef; de totalitaire staten zooals Duitschland, Italië en Japan handhaafden nagenoeg hun vorige productiecijfers. Algemeen genomen, liep de industriele wereldproductie, tegenover het jaar 1937, met ongeveer 15 p. c. terug.

Onervaren waarnemers hebben in deze ongelijkheid van den economischen toestand in de verschillende landen, een criterium willen vinden van de gevolgde economische politiek. De stabiliteit van de cijfers der te werk gestelde arbeiders in de landen met gerichte economie werd door deze laatste vaak aangehaald als een bewijs van de superioriteit van hun methoden. In werkelijkheid is de volledige te werk stelling van het productievermogen in een land eigenlijk geen merkwaardig economisch verschijnsel, zoolang niet de beslissende factor van de productie de vrije voldoening is van de behoeften der verbruikers. Welnu, dit is het geval met de nationale economiën die zich op zulke verwezenlijking beroemen.

Alleen in vrije landen, kan de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid in zekere mate tot maatstaf dienen van het eigen politiek beleid.

Te dien opzichte, moet worden opgemerkt hoezeer ons land, in 1938, gevoelig is gebleven aan de evolutie van den algemeenen zakengang in de wereld : op de basis van het maximum door het meerendeel der landen in 1937 bereikt, is de achteruitgang in België een der gevoeligste. Tegenover de cijfers van 1929, deelt ons land samen met Frankrijk, het ongelukkig voorrecht het laagste index van de industriele bedrijvigheid te hebben.

Tijdens de laatste maanden van 1938, trad een soms zeer gevoelige heropleving in van de industriele productie. In de Vereenigde Staten namelijk, werd een sterke reactie waargenomen tegen de overdreven daling. Tegen het einde van 1938, had dit land weer het niveau bereikt van begin 1936, terwijl de herneming in Europa over 't algemeen pas werd ingezet.

Het internationaal
ruilverkeer.

Zooals te verwachten was, in een wereld met overwegend nationalistische opvattingen, heeft het internationaal ruilverkeer ten volle den invloed ondergaan van de vermindering der industriele productie. Inderdaad, sedert medio 1937, liep de omvang van den interna-

tionalen handel met 14 p. c. terug. Deze achteruitgang vertegenwoordigt nauwkeurig de helft van de verbetering welke tijdens de jaren 1932 tot 1937 was ingetreden.

Het Engelsch-Amerikaansch verdrag werd eindelijk geteekend in November 1938. Gelet op de aanzienlijke moeilijkheden die de onderhandelaars hadden te overwinnen om tot deze overeenkomst te geraken, mag deze, nochtans, als een merkelijk succes aanzien worden. De geest van dit verdrag is beslist in volledige tegenstelling met de gestadige uitbreiding van het protectionisme gedurende deze laatste jaren. De wereld mag dit dan ook als een heuglijk feit aanschouwen.

Op het gebied van het internationaal ruilverkeer, stelt het bestaan van verschillende politieke en economische regimes ernstige vraagstukken. Terwijl van den eenen kant, de groote democratieën de stuwkracht voor den buitenlandschen handel alleen zoeken in het begrip van den kostprijs, schuiven de totalitaire staten, daarentegen, deze bezorgdheid ter zijde en offeren zij aan hun drang naar politieke en economische expansie, de onmiddellijke verbetering van den levensstandaard die de intensieve arbeid van hun bevolking nochtans zou toelaten.

Dergelijke tegenstelling in de methoden kan de wereld tot een strijd drijven die voorzeker zou bijdragen tot het verergeren van de huidige wanorde.

De algemeene tendens van de prijzen bleef, gansch het jaar 1938, licht dalend. De essentieele grondstoffen, nochtans, volgden niet eenvormig deze tendens. De verschillende evolutie van de prijzen der minerale grondstoffen, eenerzijds, en van deze der landbouwproducten, anderzijds, was een der bijzonderste karakteristieken van deze beweging. Terwijl de bewapeningswedloop bijdroeg tot een betrekkelijke stevigheid van de metalen en van zekere landbouwgrondstoffen, zooals rubber, liepen de koersen van de andere landbouwproducten, voornamelijk deze van granen en katoen, in onafgebroken tempo achteruit, dit ten gevolge van buitengewoon rijke oogsten.

De prijzen.

Ofschoon de prijzen van andere belangrijke landbouwproducten, als deze van veeteelt, niet zooveel hebben geleden, kan de bijzondere toestand van de twee belangrijke sectoren van het graan en van de katoen zeer gevaarlijk worden door de gevoelige vermindering van de koopkracht welke hij in zich sluit. Het is te hopen dat niet andermaal ontijdige tusschenkomsten den terugkeer komen vertragen van het natuurlijk evenwicht dat zich vroeg of laat herstelt, hetzij door eene beperking van den aanplant, hetzij, beter nog, door eene geleidelijke ontwikkeling van het verbruik. De algemeene opinie ten spijt, is deze ontwikkeling inderdaad best mogelijk, al ware het enkel door de verbetering van de kwaliteit der producten van het graan die in verschillende landen verbruikt worden.

Ongelukkigerwijze, is het te vreezen dat de naties met hoogen kostprijs, door het nastreven van extra-economische doeleinden, de landbouwproductie verder gaan uitbreiden ten nadeele van deze met lagen kostprijs. Men kan de toekomst niet zonder bezorgdheid tegemoet zien bij de vaststelling dat, in een jaar van buitengewoon rijken oogst, de groep der voornaamste graanuitvoerders — Noord-Amerika, Argentinië en Australië — nauwelijks is teruggekeerd tot de normale productie van vóór de groote depressie, terwijl de invoerende landen dit niveau met meer dan 30 p. c. hebben overschreden.

Roerende
waarden.

De algemeene tendens van de Effectenbeurzen bleef overal dalend, tot rond einde Mei 1938. Van dit moment af, sloeg de koersbeweging der Amerikaansche effecten eene tegenovergestelde richting in van deze der Europeesche waarden. Terwijl de Beurs van New-York een snelle koersstijging van ongeveer 50 p. c. boekte, waardoor de overdreven vorige daling gecompenseerd werd, bleven de Europeesche Beurzen daarentegen gedrukt tot op 't einde van het jaar 1938.

Over 't algemeen, vertoonden de geld- en kapitalenmarkten weinig veranderingen, alhoewel in elk land de invloed werd waargenomen van de gevolgde economische politiek.

Geldmarkt.

De wereld is thans het achtste jaar van monetaire wanorde ingetreden. In dit opzicht, was het verlopen jaar vrij teleurstellend. Na vijf jaren betrekkelijke stabiliteit, trad een nieuwe merkelijke daling in van het pond sterling tegenover de dollar. Van 1ste Januari tot 31 December 1938, bereikte deze daling niet minder dan 6 t. h.

Munt.

Een van de gewichtigste oorzaken van deze nieuwe devaluatie moet ongetwijfeld gezocht worden in de storing, in den loop van 1937, van het evenwicht tusschen de Engelsche en de Amerikaansche prijzen.

Verder vertoonde de Engelsche begroting op 't einde van 1938 een belangrijker tekort dan de vorige jaren. Zonder vooruit te loopen op de definitieve uitslagen — (zooals men weet sluit het begrootingsjaar op 31 Maart) —, heeft, naar alle waarschijnlijkheid, de misschien wel tijdelijke vermeerdering van de vlottende schuld een zeker gevoel van wantrouwen in de munt doen ontstaan. Ten slotte is de internationale politieke toestand zelf, zoowel door de onzekerheid die hij baart als door de buitengewone lasten die hij aan 't land oplegt, niet vreemd aan deze daling.

In 't overige van de wereld, werd nergens eenige tendens tot verzachting van de wisselcontrole waargenomen. Integendeel, in Centraal- en Oost-Europa, werden hier en daar nog verscherpende maatregelen ingevoerd.

De wereld en vooral Europa hebben dit jaar gebeurtenissen beleefd die men graag als exceptioneel zou aanzien. Sedert 1918, was ons Vasteland nooit zoo dicht bij een algemeene losbarsting geweest. En nochtans, enkele maanden na de groote dag van ontspanning die wel degelijk het uitgangspunt had kunnen zijn van een politiek van op-

Politieke
toestand.

rechte samenwerking, moet met verwondering worden vastgesteld hoe groot nog de meeningsverschillen gebleven zijn die tot de internationale spanning van einde September hebben geleid. Ongelukkigerwijze, schijnt het wel dat deze toestand zal voortduren zoolang de tendens van absolutisme en extremisme van sommige politieke en sociale leerstelsels zal voortbestaan. Het is inderdaad niet overdreven te zeggen dat het onverzoenlijk karakter van deze laatste de eerste oorzaak is van de hevige tegenstellingen die de betrekkingen onder de volkeren verlauwen. Zóó hoog gedreven leerstelsels en theoriën gaan meer uit van affectieve principes dan van realistische opvattingen.

De gebeurtenissen van September brachten een gelukkigen ommekeer teweeg in de Amerikaansche politiek. De Vereenigde Staten hebben, inderdaad, in zekere mate gereageerd tegen de vroeger gevolgde afzonderingspolitiek.

Bijzondere
toestand
der
verschillende
landen.

De totalitaire staten van Europa daargelaten, was de achteruitgang van de economische bedrijvigheid het minst gevoelig in Groot-Brittannië en in de Scandinavische Landen. Einde 1938, was de Britsche industriele productie 15 t. h. lager dan het maximum peil bereikt tijdens de laatste maanden van 1937, en nog 7 t. h. hoger dan in 1929.

De internationale politieke toestand legt aan dit land uiterst zware lasten op doch, naar allen schijn, zal Groot-Brittannië hierin kunnen voorzien zonder zijn inkomstenbronnen in gevaar te brengen. Door een omzichtig beheer van de kapitalen die hem worden toevertrouwd en door een politiek van arbeid, bron van ware rijkdommen, heeft Groot-Brittannië de wereld vertrouwd gemaakt met gezonde oplossingen gesteund op een objectieve opvatting van de feiten en niet op ijdele theoriën.

De Engelsche Kapitalenmarkt is opnieuw meer terughoudend geworden : overeenkomstig de, sedert 't begin van 1935, heerschende tendens, heeft de rentevoet voor lang geld wat opgelopen. Waarschijnlijk zal deze tendens gedurende de eerstvolgende maanden nog verscherpen, ten gevolge van de aanzienlijke behoeften van den Staat.

De daling van de conjunctuur, in 1937 in de Vereenigde Staten ingezet met een hevigheid aan dit land eigen, ontwikkelde zich in een minder snel tempo tijdens het eerste halfjaar van 1938. Gedurende het tweede semester, daarentegen, trad een gedæltelijk, doch eveneens zeer snel, herstel in onder de voornaamste economische bedrijvigheidstakken. Er werd veel geredetwist over de oorzaken van deze herneming. De eenen zoeken ze in de verscheidene tusschenkomsten van de Regeering, zooals de herziening van de Federal Housing Act, de destertilisatie van het goud, ofwel in het programma van toelagen en uitgaven, in 't begin van het tweede kwartaal ingeluid. Anderen zijn eenvoudig de meening toegedaan dat deze herneming van de Amerikaansche economie een reactie is tegen de overmaat van de vroegere daling. In elk dezer verschillende opvattingen schuilt waarschijnlijk eenige waarheid, maar noch de eene noch de andere laat voorzien dat Amerika thans een lange periode van herneming ingaat. Inderdaad, de toekomst van de Vereenigde Staten wordt door verscheidene punten versomberd. Van den eenen kant, worden de dagloonen gehandhaafd op een niveau dat de winstmarges gevaarlijk beperkt, terwijl van den anderen kant, het evenwicht tusschen de inkomsten van de landbouwers en de prijzen van de nijverheidsproducten, in 1938, aanzienlijk gestoord werd. Eindelijk, laat de binnenlandsche politieke toestand nog niet toe uit te maken of het Land zal voortgaan of afbreken met de interventionnistische maatregelen die een der factoren zijn van de tegenwoordige onzekerheid.

In Frankrijk, werd de toestand, in 1938, beheerscht door de ontwikkeling van de politieke gebeurtenissen zoowel in het binnen- als in het buitenland. Na een jaar van beproevingen, schijnt Frankrijk eindelijk de dwalingen te hebben begrepen van dezen die een nieuwe orde wilden instellen, gegrondvest op een eenzijdige opvatting van het economisch begrip der koopkracht van de massa. Het Fransche Volk schijnt tot het besef te zijn gekomen dat alleen de arbeid zijn koopkracht en bijgevolg zijn levensstandaard kan verhoogen. Het is er gewis van overtuigd dat

zijn leiders op onvasten grond hebben gebouwd en dat deze politiek enkel tot eene moreele en materiele verzwakking heeft geleid.

Het Fransch experiment dezer jongste drie jaren moet niet verloren gaan. Aan de utopisten zal het herinneren dat alleen de verstandige en doelmatige arbeid van de bevolking aan deze laatste waren rijkdom verschaft. Nooit kan genoeg herhaald worden dat gelijk welke gemeenschap, onder haar leden, alleen de opbrengst van eigen arbeid kan uitkeeren. Door het miskennen van deze elementaire wet, heeft Frankrijk ten deele de reserves verkwist die ten allen tijd zijn macht vormden.

Bij vele waarnemers baarde de economische ontwikkeling van Duitschland, in den loop van 't jaar 1938 verwondering. Inderdaad, volgden sommige Deutsche economische indexen een gansch andere lijn dan de overeenstemmende wereldindexen. Dit is voornamelijk het geval voor de industriele bedrijvigheid die nog verbeterde, ofschoon in mindere mate dan de vorige jaren. Deze vaststelling moet evenwel niet verbazen wanneer men bedenkt dat feitelijk de geheele Deutsche economie bestendig op oorlogsvoet is ingericht. Alle stoffelijke en moreele reserves van de natie worden systematisch en verplichtend tot een doel aangewend dat, ongelukkigerwijze, niet bestaat in de bevrediging van de vrije verlangens van het volk, maar eerder de uitvoering nastreeft van een machts- en prestigepolitiek.

Het is buiten twijfel dat het Duitsch experiment zich slechts heeft kunnen ontwikkelen binnen het kader van een heel eigen opvatting van het nationaal belang, aan dewelke andere staten niet altijd hun volle instemming hebben kunnen geven.

Nochtans moet de ware oorzaak van Duitschlands heropleving niet hierin gezocht worden. Van een zuiver economisch standpunt beschouwd, moet erkend worden dat Duitschland zijn onbetwistbaar succes vóór alles te danken heeft aan den noesten arbeid van zijn geheel volk. Voor zooveel althans, buitensporigheden op dit gebied niet een vermindering van de productiviteit van den werkman meebrengen en de verantwoor-

delijke overheid den omvang van niet-rendeerende werken binnen redelijke palen wete te beperken, zal ook deze arbeidsgeest Duitschland bij machte stellen zijn rang van groote mogendheid te handhaven die het onlangs herwonnen heeft.

Men kan dan ook bevestigen dat een beter Europeesch evenwicht alleen te verwezenlijken is, wanneer alle volkeren vastberaden zijn hun volle arbeidskracht ten dienst te stellen van hun land, wat de eenige vruchtbare grondslag is van hun macht en hun onafhankelijkheid.

Het is trouwens in denzelfden geest dat Italië zijn nationale productie tracht op te voeren, al valt het te betreuren dat dit land hierbij, meer om meer, den weg der gesloten economie opgaat.

Ondanks al de krachten die dit land heeft ingespannen, dragen zijn openbare financiën den stempel van de aanzienlijke opofferingen die het zich getroost voor de inwaardestelling van zijn koloniën en voor de ontwikkeling van zijn materiele macht.

In de landen van Centraal Europa en van het Zuid-Oosten, fel geschokt door de gebeurtenissen van September, wordt eveneens een inzinking van de conjunctuur waargenomen, hoofdzakelijk toe te schrijven aan den val der prijzen van landbouwproducten. De komende evolutie van hun politieken toestand laat niet na een zekere bezorgdheid te verwekken die er de verwarring nog vergroot.

Bijzondere toestand van België.

Wij hebben hierboven aangetoond hoezeer onze economie gevoelig is geweest aan de fluctuaties van het index der wereldbedrijvigheid. De val van het index der industriele activiteit van ons land is niet alleen — op één uitzondering na — heviger dan in elk ander Europeesch land maar, meer nog, is dit index, vergeleken met de cijfers van de voorspoedsperiode van 1929, thans lager dan de overeenstemmende

indexen der andere landen. Uit den aard der zaak, was België, met zijn speciaal op transformatie aangelegde industrie, voorbeschikt een der eerste slachtoffers te worden van de vaak kunstmatige industrialiseering van die landen die, van oudsher, zijn eigen afzetgebied vormden. Doch, zulk betoog geldt ook voor tal van andere landen met gelijkaardige structuur als de onze en kan dan ook niet worden aangenomen als uitsluitende reden van den onbetwifelbaren minderheidsstand van onze huidige bedrijvigheid.

Zoo stelt zich de vraag of niet een der grondoorzaken van dezen toestand te vinden is in het gestoord evenwicht tusschen onze prijzen en onze productiekosten. Inderdaad, niettegenstaande de betreurenswaardige ontwikkeling van de autarcie in verscheidene landen, blijft de kostprijs het criterium van het weerstands- en expansievermogen der industriele ondernemingen. Welnu, op dit gebied, werden in België onbetwistbaar dwalingen begaan. Terwijl de ervaringen van 1929-1935 klaarblijkelijk hebben aangetoond wat onvermijdelijk de noodlottige uitkomst is van een politiek die tot de noodzakelijke aanpassingen weigert over te gaan, is België nochtans, in het verlopen jaar, denzelfden dwaalweg ingelopen. Na 16 maanden onafgebroken daling van de indexen onzer groothandels-prijzen, is het algemeen niveau der vergoedingen onveranderd gebleven, terwijl, in 1929-30, een tijdsverschil van 9 maanden tusschen de daling van beide indexen, reeds zeer verstrekkende gevolgen had. Te dien opzichte, bleven de collectieve overeenkomsten ver beneden de verwachtingen. Het moet trouwens erkend worden dat de Belgische ervaring niet gunstig schijnt voor het principe van een star verband tusschen vergoedingen en levensstandaard. De arbeider schijnt immers te veel belang te hechten aan het nominaal bedrag van zijn loon. Deze geestestoestand vormt een psychologische macht die, in periodes van prijsdaling, het herstel van de reële dagloonen op een normaal niveau verhindert; de vertraging van de aanpassing der productiekosten die daaruit voortspuit is ten zeerste nadeelig voor allen.

Terwijl het evenwicht tusschen verkoopprijzen en productiekosten aldus gestoord werd, ontwikkelde zich een niet minder ernstige dispariteit tusschen het niveau van de Belgische dagloonen en deze van de concurrerende landen, voornamelijk van Engeland.

Wat onze openbare financiën betreft, is er onder den drang der omstandigheden gelukkiglijk eene reactie ingetreden tegen de overdreven uitgaven. Inderdaad, de buitengewone begrotingen der laatste jaren werden in abnormale mate opgevoerd met het oog op werkverschaffing, wat, ten andere, had kunnen bereikt worden door de toenmalige wereldheropleving. Deze politiek van groote werken bleek dan ook onnoodig en zelfs gevaarlijk.

In 1938, werd de Staat omzichtiger; de interventionnistische opvatting werd in principe prijsgegeven en alleen de reeds ondernomen werken werden doorgevoerd. Het bleek inderdaad dat de reserves die van 't grootste nut hadden kunnen zijn in het huidig crisisjaar, door de buitensporige uitgaven van de vorige jaren volkomen werden uitgeput.

De gebeurtenissen kwamen de dringende noodzakelijkheid bevestigen van deze beperking der uitgaven. Inderdaad, de behoeften van de nationale weerbaarheid deden het bedrag der buitengewone begrooting voor 1939 opnieuw op het peil der vorige jaren stijgen.

Er blijven overigens nog enkele sombere punten waarvan de oorsprong moet gezocht worden in het, al te vaak, aanvaarden van faciliteitsoplossingen die de toekomst zwaar belasten : aldus, sommige uitgaven van sociaal karakter, zooals de verzekering van de ouderdomspensioenen en van de risico's tegen werkloosheid.

Dergelijke politiek kan niet anders dan nadeelig zijn voor het Staatskrediet, dat nochtans van overwegend belang is. Dit krediet zal slechts gehandhaafd kunnen worden, indien de Staat zich tot plicht stelt de spaargelden die hem worden toevertrouwd, zuinig en voorzichtig te beheeren. Het betaamt niet dat de Staat, door misschien lofwaardige ge-

voelens geleid, de kwistige klassen van de bevolking begunstige ten koste van de sparende klassen en aldus de dwalingen van de eene doe betalen door de andere.

Vooruitzichten.

De ontwikkeling van onze economie, gedurende 't jaar 1938, kan niet als bevredigend beschouwd worden. België heeft inderdaad, zonder eenige verzachting, den invloed van de nieuwe economische depressie ondergaan. Ofschoon de toestanden van de twee perioden fundamenteel verschillen, staat ons land, einde 1938, voor dezelfde kommernissen als op 't einde van 1930. Dit is zonder twijfel het gevolg van de te lijdelijke houding die men dacht te mogen aannemen tegenover de ongunstige wending van de wereldeconomie. De industrie had namelijk, in dit jaar van depressie, met even hoge productiekosten af te rekenen als tijdens een jaar van voorspoed, terwijl haar bedrijvigheid gevaarlijk afnam en de verkoopprijzen op de wereldmarkten instortten.

Nu onze groote bureu, Engeland en Frankrijk, hun concurrentievermogen vergrooten door de waardevermindering van hun munt en, van den anderen kant, onze machtige Oostelijke buurstaat, bevoordeeld door den noesten arbeid zijner bevolking, een bijzonder aanrandende handelspolitiek drijft, ware nochtans een snelle aanpassing van onze kostprijzen aan de daling van de verkoopprijzen de gepaste politiek.

Moest de tegenwoordige staat van gestoord evenwicht voortduren, dan zouden de spaarders vroeg of laat een nieuw offer te brengen hebben. Het mag immers niet uit het oog verloren worden dat vooral voor een land als het onze, de spaarzaamheid samen met de arbeidskracht van de bevolking, de veiligste waarborg vormen voor het welslagen van een economische en sociale politiek die gericht is op de verbetering van den algemeenen levensstandaard.

Een groot bevriend land dat de spaarzaamheid en arbeidszin had minacht, heeft zich daardoor verzwakt en zijn toekomst onzeker gemaakt. 't Is trouwens om dezelfde redenen — laat ons dit niet vergeten — dat andere landen hunne toevlucht hebben moeten nemen tot politieke regimes die zelfs elke voldoening van geestelijke en moreele behoeften belemmeren en aldus aan hun volksleven eigenlijk ontnemen wat er waardigheid en beteekenis aan geeft.

Meer dan ooit heerschen chaotische en ongeordende economische tendensen. De politieke en sociale toestanden brengen ons elken dag nieuwe factoren van onzekerheid. In een klimaat van voortdurende onveiligheid, nog verergerd door de bestendige bedreiging van willekeurig optreden, kunnen de meest logische en de best gegronde vooruitzichten, tengevolge van den snellen gang van de gebeurtenissen, steeds verkeerd bevonden worden. Er kan dus geen spraak meer zijn de fundamenteele economische tendensen tegen te werken, in de hoop dat het tegenwoordig gestoord evenwicht van voorbijgaanden aard is. 't Is door zulke dragende politiek dat ons land, in Maart 1935, geen anderen uitweg meer zag dan de afhouding van een zwaren tol op het nationaal gespaard vermogen.

De eenig verdedigbare politiek is deze van onmiddellijke aanpassing die, hoe impopulair ook en schijnbaar schadend voor sommige belangen, nochtans alleen van aard is 's lands economisch evenwicht te verzekeren.

Gelet op onze bijzonder gevoelige economische structuur, moeten de private ondernemingen er steeds om bezorgd zijn in de jaren van voorspoed een ware oorlogsschat te vormen waarop zij alleen in zeer buitengewone omstandigheden zouden mogen beroep doen. Van hun kant, zouden de openbare machten zulke politiek moeten begunstigen door een meer tegemoetkomende houding op belastings- en begrootingsgebied.

De vennootschappen die thans de kroonparels vormen van de Belgische

nijverheid, hebben hun benijdbaren toestand te danken aan de toepassing van deze loutere voorzichtigheidsregels en aan de toekomstzorg van hunne leiders, die de absolute noodzakelijkheid inzagen reserves te vormen tijdens de perioden van belangrijke winsten. Deze reserves stelden hen in staat, ten allen tijde, over belangrijke kapitalen te beschikken, zoowel voor onvoorziene omstandigheden als voor de moderniseering van hun inrichtingen.

In België, meer dan elders, moet elke politiek begunstigd worden die van aard is de steeds betrekkelijk harde schommelingen van het economisch leven te verzachten. Onder dit opzicht, is het opstapelen van reserves eene der doeltreffendste.

Deze handelwijze dringt zich tegenwoordig met des te meer kracht op daar België, den oproep van den Koning beantwoordend, vastberaden den weg van de politieke onafhankelijkheid is ingeslagen.

Deze oriëntering van onze buitenlandsche politiek legt ons vooral tot plicht op te waken dat gansch ons weerstands- en aanpassingsvermogen volkomen gaaf blijve voor bijzonder moeilijke omstandigheden. Voor zulke tijden moeten reserves gevormd worden. Wachten wij ons wel deze te vroeg aan te spreken, eenvoudig om onze moeilijkheden naar de toekomst te verschuiven; aldus te handelen ware niet alleen onwaardig vanwege leiders bewust van hun verantwoordelijkheid, maar zou zelfs het bestaan van 't land in gevaar kunnen brengen.

De ingewikkeldheid van de tegenwoordige gebeurtenissen doet de onmogelijkheid uitschijnen van de beheersching der economie door middel van wetten of strenge principes. Plannen en sytemen zijn ondoeltreffend en waardeloos gebleken. De tijd is gekomen dat de wereld afzie van zulke ijdele droombeelden. Niets duurzaam kan worden opgebouwd, zoolang niet het vertrouwen wordt hersteld door de rehabilitatie van de deugden die aan den grondslag liggen van den Westerschen voorspoed : arbeidslust, spaarzaamheid, voorzienigheid en eerbiediging van de contracten. Deze laatste voorwaarde is niet minder belangrijk dan de andere.

Eindelijk, alles berust veel meer op de moreele principes die ten grondslag liggen van de menschelijke ondernemingen dan op de geschreven wetten. Indien de mentaliteit van een volk natuurlijkerwijze gericht is naar arbeid, spaarzaamheid, voorzichtigheid en gematigdheid, indien het gegeven woord als onkreukbare norm aanzien wordt, dan zijn plannen even overbodig als reglementeeringen van het economische leven door middel van eindelooze dekreten die, noodzakelijkerwijze, steeds de gewenschte volledigheid en soepelheid missen. Daarentegen zullen de strengste wetten niets vermogen tegen een mentaliteit van verkwisting en laagheid en tegen een moreel verval dat elke praktische waarde ontnemt aan vrij gesloten overeenkomsten. Het is dan ook van het grootste belang dat de openbare machten het voorbeeld geven van een nauwgezet en eerbiedig nakomen van deze regelen en dat al dezen die in het privaat leven eenige verantwoordelijkheid dragen, zich beijveren voor de verdediging van de onkrenkbaarheid dezer moreele principes en van de deugden van arbeid en voorzorg die aan ons land zijn grootheid hebben gegeven.

Afgezien van den vertraagden zakengang, hebben de politieke ontwikkelingen, zoowel in het binnen- als in het buitenland, overmijdelijk hun terugslag gehad op de bankbedrijvigheid van het land.

De Banken.

Het gevoel van onzekerheid, reeds waargenomen tijdens de laatste maanden van 1937, werd gedurende het jaar 1938 nog versterkt door de aanhoudende zwakke tendens van een der groote Europeesche deviezen.

Dreigingen van onderscheiden aard en oorsprong deden zich voor in Maart, in Mei en in September. Zij veroorzaakten telkens goudverliezen aan de Emissiebank en zeer belangrijke geldopvragingen bij de depositobanken doch, het verloop en de vereffening van deze storingen geschiedde telkens volgens de klassieke regelen van ons muntstelsel gesteund op den gouden-standaard, waarvan de normale werking vergemakkelijkt

werd door de sterke positie van de Nationale Bank en door de liquiditeit van de banken.

De goudverliezen van de Emissiebank werden spoedig en ruimschoots ingewonnen; voor de bankdeposito's, echter, was het verloop niet heelemaal hetzelfde. Gedurende de laatste maanden van 1937, werd reeds een lichten achteruitgang van deze deposito's waargenomen; elke punctie liet verliezen na, zoodanig dat, op ultimo 1938, het gezamenlijk bedrag van de deposito's teruggekomen is op 75 p. c. van het bedrag waarover de banken op 1 Januari 1937 beschikten.

Al heeft ons bankstelsel op merkwaardige wijze aan deze drie massaopvragingen weerstaan, mag echter niet ontveinsd dat deze ruime geldtoestand voor de banken een zeer ernstig vraagstuk in zich sluit.

In de eerste plaats, heeft de inertie van de kapitalenmarkt, veroorzaakt door de economische en politieke toestand, aan de banken de inkomsten ontnomen welke de emissie van titels oplevert.

Voor de acht eerste maanden van het dienstjaar, bedragen deze emissies, na aftrek van de inbrengen in natura, de inlijvingen van reserven en de emissies bestemd tot terugbetaling van uitstaande leeningen, slechts 1.233 miljoen. Bij dit bedrag komen weliswaar, gedurende het laatste kwartaal, de emissies uitgeschreven door den Staat en het Gemeentekrediet met een totaal van 1.600 miljoen. Op dezelfde wijze berekend, bereikten de emissies over de acht eerste maanden van 1937 een totaal van 6.732 miljoen frank.

Daarenboven, hadden het meerendeel van de ondernemingen, geleerd door de ervaring opgedaan tijdens de werelddepressie, geleidelijk hun kaspositie geconsolideerd, hun financieele structuur verbeterd en aldus alle practische middelen tot eigen-financiering uitgebreid.

Het resultaat daarvan is geweest dat gedurende deze laatste vier jaren, zelfs in 1937, jaar van groote economische bedrijvigheid, de omvang der kredieten niet toenam in de mate die men had kunnen verhopē.

De belegging van de beschikbaarheden in staatsfondsen bleek ver-

bonden te zijn aan zware risico's voor kapitaalverlies; zij vereischt dan ook eenige matiging.

Onder deze omstandigheden moesten de Krediet-instellingen, alhoewel zij, dank zij de gezondmakingen doorgevoerd in 1935 en 1936 en de bedrijvigheid van 1937, van den druk der laatste depressie ontlast werden, alleen leven op de inkomsten welke hun functie van Deposito-bank kon opleveren.

Welnu, door den overvloed van geld op korten termijn en uit hoofde van de moeilijkheden van belegging op overeenstemmende perioden, liet de wederbelegging van kapitalen dikwijls verliezen over. De opbrengst van de bankbedrijvigheid werd er sterk door beïnvloed en men moet zich de vraag stellen of niet de arbeidsvoorwaarden van de Banken dienen gewijzigd, wil men het gevaar vermijden deze verdeelingskanalen van het krediet geleidelijk te zien verdrogen in een land dat trouwens arm is aan financieringsmiddelen.

In ieder geval, kan uit een ervaring van vier jaren de volgende redelijke conclusie worden getrokken : noch de depositobanken enerzijds, noch de financieringsmaatschappijen anderzijds, waarin onze zakenbanken gescheiden werden, zijn bij machte de groote industriële, commerciële en koloniale concepten, — die de rijkste bronnen uitmaakten van de economische expansie van België en van den aangroei van het vermogen zijner bevolking —, met evenveel dynamisme als de vroegere zakenbanken te verwezenlijken, noch er gedurende de periode van organisatie denzelfden aanhoudenden steun aan te verleen.

Dit jaar zag de verwezenlijking van het laatste gedeelte van het programma omschreven in de ministerieele verklaring van 2 Juli 1936.

Inderdaad, tijdens de eerste maanden van 1938, werden in de parastatale instellingen de regelen toegepast, voorzien bij de kaderwet van 10 Juni 1937, in zake de « samenoordening, de inrichting, de bevoegdheden van zekere Instellingen voor Openbaar Krediet ».

De besluiten van tenuitvoerlegging werden genomen en de benoemingen werden gedaan.

Het Parlement heeft zich echter over de goedkeuring van genoemde besluiten nog niet uitgesproken.

In den huidige stand van zaken, zijn de betrekkingen tusschen de Instellingen voor Openbaar Krediet en de Banken bevredigend. In het belang van de eene en de andere, en meer nog in het belang van het land, is het onontbeerlijk dat eene daadwerkelijke samenwerking voortdure tusschen al dezen die het fijngevoelig apparaat van het krediet besturen. Hun voorlichting en de harmonieering van hun bedrijvigheid kunnen er enkel bij winnen.

Daarvan werden onlangs treffende voorbeelden gegeven.

Inderdaad, indien gedurende het dienstjaar, snel en op relatief gemakkelijke wijze, kon worden ingegrepen tegen de drie groote geldopvragingen en kapitaaluitvoeren die zich voordeden, is zulks in groote mate te danken aan den uitstekenden geest van samenwerking die de betrekkingen tusschen de Nationale Bank en de private banken kenmerkt.

De maatregelen welke in deze omstandigheden, bij gemeen overleg, getroffen werden om de kredieten strict tot de door de handelsverrichtingen behoorlijk gerechtvaardigde behoeften te beperken, waren ongetwijfeld streng maar ook, dank zij hun goede inachtneming, zóó doeltreffend dat reeds na enkele dagen verzachtingen konden aangebracht worden. Aldus werd telkens, met een minimum beperking van de gewone kredietfaciliteiten, de aanstekelijke vrees gekalmeerd die noch door de eigen positie van onze munt, noch door den economischen en financieelen toestand van het land gerechtvaardigd was.

Geen sprekender betoog kan worden gegeven, niet alleen van de noodzakelijkheid een nauwe voeling te onderhouden onder alle instellingen die, op verscheiden gronden, het krediet bedeele, doch ook nog van het gevaar dat besloten ligt in zekere maatregelen, die niet hun weerga vinden in de landen met een bankenstelsel dat als voorbeeld kan worden

aangehaald en die dreigen een diepe kloof te brengen tusschen de Instellingen voor Openbaar Krediet en de Banken. De ondervinding toont aan dat deze maatregelen tegen het algemeen belang indruischen.

Weliswaar, staan nog steeds aan het hoofd van deze instellingen mannen die elkander hebben leeren kennen en waardeeren in den schoot van raden van beheer waar zij, vóór de jongste wetgevende maatregelen op dit gebied, doelmatig hebben samengewerkt. Hun vertrouwde onderlinge betrekkingen blijven voortbestaan of worden telkens weder aangeknoopt wanneer het algemeen belang hun samenwerking vergt. Het is te vreezen dat zulks niet meer het geval zal zijn wanneer deze leiders door nieuwe mannen zullen vervangen zijn, die noch de gelegenheid zullen gehad hebben elkaar te leeren kennen en waardeeren, noch de mogelijkheid een voldoende nauwkeurige en uitgebreide kennis op te doen van 's lands kredietapparaat in zijn geheel.

Een Koninklijk besluit van 24 November 1937, uitgevaardigd bij toepassing van artikel 12 van het Koninklijk besluit N° 185 van 9 Juli 1935, stelt het model vast, volgens hetwelk de balans en de winst- en verliesrekeningen van de banken voortaan moeten worden opgemaakt.

De beschikkingen van dit Koninklijk besluit zijn in voege sedert 1 Januari 1938. Zij zijn dus toepasselijk op de balansrekeningen over de dienstjaren begonnen in 1938.

De modellen, voorgeschreven door het Koninklijk besluit, werden opgemaakt door de bankcommissie die ze, alvorens er de formule van te bepalen, aan de Belgische Vereeniging der Banken voorlegde en er een uitgebreide en vertrouwde bespreking over aanvaardde.

Uit deze bespreking zijn teksten ontstaan die, naar wij meenen, aan de noodzakelijke vereischten van duidelijkheid beantwoorden, zonder evenwel tot overdreven bijzonderheden te leiden, die niet alleen nutteloos maar zelfs hinderlijk zijn voor het begrip van de stukken.

Voorts en overeenkomstig artikel 4 van hetzelfde besluit, heeft de

Bankcommissie, na het advies van het Comité van de Belgische Vereeniging der Banken te hebben ingewonnen, de bepalingen gegeven van elke rubriek van de balansrekening en van de winst- en verliesrekening, zoodat de banken hun diensten van boekhouding en statistieken kunnen aanpassen aan de nieuwe rangschikking voorzien in de modellen aangenomen door het Koninklijk besluit.

Samenvattend, is het geoorloofd, na verloop van de vier jaren tijdens dewelke de banken onder het regime stonden van de besluiten van 22 Augustus 1934 en van 9 Juli 1935, de onderstaande gevolgtrekkingen te maken :

De Belgische banken verkeeren in een goeden staat van liquiditeit. Tegenover 1937, is hunne rentabiliteit geslonken; dit is grootendeels toe te schrijven aan omstandigheden en gebeurtenissen van algemeen aard, waaraan de banken vreemd zijn.

Voor wat betreft de beperking aan de bedrijvigheid der banken opgelegd, is het nieuw statuut echter, in een zekeren zin, buitensporig en, moest het naar de opgedane ervaringen niet verbeterd worden, dan zou het een belemmerenden invloed kunnen uitoefenen op hun exploitatie en op de doeltreffendheid van hun functie van kredietbedeelsters.

Verzachtingen zouden dienen toegebracht aan deze wettelijke beschikkingen, die een hinderpaal vormen voor een voldoende interpenetratie van de openbare kredietinstellingen en de banken, om de gevaren te weren waaraan een gebrek aan voeling en samenwerking het land zou blootstellen.

In het algemeen belang, schijnt dan ook een nieuw onderzoek geboden aangaande de beschikkingen in zake het verbod voor de banken deelhebbingen aan te werven en te behouden in industrieele, commercieele en koloniale ondernemingen.

Steenkolen-
industrie.

De afnemende industrieele bedrijvigheid had een zeer gevoelige terugwerking op de steenkolenindustrie.

De inkrimping van de Belgische behoeften aan brandstof die er het gevolg van was, deed de verkoopen van de kolenmijnen, tegenover het vorig jaar met 7 p. c. achteruitgaan terwijl, van den anderen kant, de voorraden met onrustbarende snelheid stegen: van 700.000 ton op einde 1937, tot 2.270.000 ton op einde 1938.

Feitelijk, was het echter niet de bedrijvigheid van de steenkolennijverheid die, in 1938, de voornaamste bekommring van zijn bestuurders uitmaakte, maar veeleer de ongunstige verhouding die zich, van het begin af, tusschen de kostprijzen en de verkoopprijzen vertoonde.

Terwijl de nood der omstandigheden een gevoelige beperking van de kostprijzen hoogdringend gebod, hebben de mijnwerkers deze aanpassing onmogelijk gemaakt door hun uitdrukkelijk verzet tegen de afschaffing van extra-conventioneele loonsverhoogen, in 1937 toegekend, als gevolg van den voorspoedigen toestand (1).

Aldus kon niet tot de noodzakelijke aanpassing worden overgegaan, zonder het land aan een ernstig sociaal conflict bloot te stellen. Deze onverzoenlijke houding, samen met de zóó noodlottige gevolgen van den verkorten werktijd, maakte eene verlaging van de binnenlandsche verkoopprijzen onmogelijk, ofschoon deze prijsvermindering door den toestand van de internationale kolenmarkt geboden scheen.

Als gevolg van de belangrijke daling van de prijzen van uitgevoerde kolen en van de nadeelige uitwerksels van de devaluatie van de Fransche en Engelsche deviezen, was de gemiddelde verkoopprijs voor den gezamenlijken afzet van de steenkolenmijnen merkelyk lager dan vorig jaar.

Het door deze starheid van de kostprijzen gestoord evenwicht verergert nog den toestand voor de kolenmijnen die reeds zwaar getroffen worden door de sociale lasten. Inderdaad, voor de steenkolenmijnen zijn deze lasten, per te werk gestelde arbeider, tweemaal zoo groot als voor

(1) In den loop van 1937 werden aan de mijnarbeiders, buiten de toepassing van de loonovereenkomst die gebaseerd is op het index der kosten voor levensonderhoud, extra-conventioneele verhoogen toegekend.

de ander industrieën. Onbetwistbaar werden, op dit gebied, overdrijvingen begaan die schadelijk inwerken op den algemeenen toestand van dezen belangrijken tak van onze nationale bedrijvigheid.

Het Office Belge des Charbons had een actieven rol bij de voorbereidende officieuze besprekingen tot oprichting van een Internationaal Steenkolenverbond. Niettegenstaande aanzienlijke moeilijkheden, werd in 1938, een merkelijke toenadering van de gezichtspunten der gebeurlijke deelnemers waargenomen.

Voor de Belgische Cokesindustrie was de toestand niet minder ernstig dan voor de steenkolenmijnen.

Niet alleen, hebben dissidenten de werking van het Office Belge des Cokes sterk gehinderd, zoodat de aangesloten leden alleen de gevolgen van den verminderden afzet te dragen hadden, maar ook werd, door de ongunstige verhouding tusschen de prijzen van steenkolen en van cokes, voor de cokesfabrieken een financieel evenwicht onmogelijk.

IJzerindustrie.

De wereldmarkt van het staal was in 1938 zeer gedrukt. Buiten de gekende oorzaken die den internationalen handel in 't algemeen remmen, hebben twee factoren eigen aan de ijzerindustrie deze tendens verscherpt. De eene, van voorbijgaanden aard, vond zijn oorsprong in de onzekerheid aangaande de vernieuwing van de overeenkomsten onder producenten; de verbruikers bleven natuurlijk eenigszins terughoudend tijdens de langdurige en moeilijke onderhandelingen; deze leidden gelukkigerwijze tot een verlenging voor twee en een half jaar — hetzij dus tot einde 1940 — van de Internationale Entente van het Staal en bijhorige accoorden. Deze gunstige uitslag kon jammer genoeg geen blijvenden weerstand bieden aan de andere depressieveroorzakende invloeden. De andere factor, van bestendigen aard, berust op den aanbouw van nieuwe fabrieken en op de aanhoudende uitbreiding van de productie in talrijke landen die vroeger, uitsluitend, als verbruikers optraden; hun bijdrage in de wereldproductie neemt van jaar tot jaar toe.

Naar den omvang, is de wereldhandel in staal, in 1938, tot het laagste peil dezer laatste tien jaren teruggelopen; hij bereikt nauwelijks het niveau van de groote crisis van 1932, vertegenwoordigt de helft van de productie van het recordjaar 1929 en is, in versneld tempo, teruggelopen tot minder dan de twee derden van wat hij in 1937 beliep.

In deze voorwaarden, is de wereldproductie natuurlijk in achteruitgang, terwijl zij van 1932 (50 millioenen ton) tot 1937 (134 millioenen ton) gestadig was gestegen; nochtans, terwijl de wereldhandel een achteruitgang boekt van ongeveer 35 p. c. tegenover 1937, bedraagt de productievermindering slechts ongeveer 20 p. c. Dit verschil komt voort van de houding van de binnenlandsche markt in de verscheidene voortbrengende landen, daar voor enkele dezer laatste de invloed van de binnenlandsche markt overwegend is. Aldus, in Duitschland, heeft de productie in 1938 haar opgaande beweging voortgezet, terwijl de achteruitgang, in Amerika, 50 p. c. heeft bereikt, in Engeland, op ongeveer 20 p. c. is gebleven en, in Frankrijk, op 25 p. c.. België en Luxemburg, met hun beperkte en overigens diep gedrukte binnenlandsche markt, hadden bijzonder veel te lijden van de slapte van den wereldhandel.

De Belgische staalproductie, over 1938, bereikt slechts 58 p. c. van deze over 't vorig jaar en is, niettegenstaande de aanzienlijke uitbreiding van de productiemiddelen, geringer dan in 1913. Dit is een zorgwekkende vaststelling; ook moet de handhaving van onze uitvoermogelijkheden een der essentieele doeleinden zijn van onze buitenlandsche politiek. Een eerste vereischte daartoe, is de vrijwaring van het concurrentievermogen onzer ijzerindustrie door het nastreven van minima-kostprijzen. Dank zij de werking van het Cartel, waardoor de invloed van een overdreven concurrentie op de prijzen vermeden werd, en, niettegenstaande de verminderde productie, bleef de opbrengst onzer ijzer- en staalwerkende maatschappijen bevredigend.

**Constructie-
werkhuizen.**

De algemeene vertraging van de binnenlandsche bedrijvigheid gepaard met de moeilijkheden van den uitvoerhandel, drukten op de constructienijverheid. Alhoewel ongelijkmatig, werden bijna alle afdeelingen beïnvloed en de bestellingen waren dezen laatsten tijd schaarscher.

Wat den aanbouw van rollend materieel betreft, is er, bij gebrek aan een hechte verstandhouding onder de constructie-werkhuizen der voornaamste landen, een levendige concurrentie ontstaan, terwijl in België, door het groot aantal bestaande fabrieken, de bedrijvigheid van vele dezer op een niveau teruggebracht werd dat aan een economische exploitatie niet beantwoordt. De fabrieken van locomotieven hadden eveneens een zeer onvoldoende bedrijvigheid.

Dank zij de groote werken van openbaar nut, in 't land uitgevoerd, kon de Metaalconstructie in vertraagd tempo voortwerken.

**Niet-
Ijzerhoudende
metalen.**

Zooals onderstaande tabel aantoont, zette de prijsdaling van de niet-ijzerhoudende metalen, die in 't begin van de tweede helft van 1937 aanving, hare beweging gedurende het eerste kwartaal van 1938 voort, om, rond einde Mei, haar laagste punt te bereiken. Sedertdien, trad eene herneming in en de noteeringen voor koper en tin stegen merkelyk boven deze van einde December 1937.

	Einde 1937	27 Mei 1938	Einde 1938
Koper Standaard ... Pstg.	39. 7.6	32.13.1 1/2	44.13.9
Koper Electro »	43.17.6	37. 5.0	50. 7.6
Tin... .. »	181.17.6	158. 1.3	217.13.1 1/2
Lood »	15.11.3	13. 9. 3/4	15.10.0
Zink »	14.16.3	12. 3.1 1/2	14. 2.2 1/4

De stijging is voortgesproten uit de beperkingen van de productie en uit de herneming, sedert Mei 1938, van de economische bedrijvigheid in de Vereenigde Staten. Zij ware misschien wel gevoeliger en regelmatigiger geweest, hadden niet zoo dikwijls de politieke gebeurtenissen op de zaken gedrukt.

De productiequota's van de leden van het Cartel werden, voor het jaar 1938, als volgt bepaald : van 1 Januari tot 30 Juni, 105 p. c.; van 1 Juli tot 15 October, 95 p. c. van 16 October tot 15 December, vrije productie; van 16 tot 31 December, 105 p. c. Dank zij deze controlemaatregelen, is de statistische positie van de markt van het koper bijzonder gezond gebleven.

Koper.

De wereldvoorraden (Russische en Japansche uitgezonderd), die op 31 December 1937, 427.000 metrieke ton bereikten, waren op einde Mei 1938, tot 503.000 ton gestegen; zij zijn echter op 31 December 1938, teruggevallen op 415.000, waarvan 263.000 voor de Vereenigde Staten en 152.000 voor de andere landen.

De wereldvoortbrenging, deze van beide bovengenoemde landen niet inbegrepen, bereikte 1.757.000 metrieke ton en het verbruik 1.770.000.

Het evenwicht was dus practisch verzekerd.

De leden van het Cartel hebben besloten, vanaf 1 Januari 1939, de productiequota op 100 p. c. te bepalen.

Het tinverbruik had veel te lijden van de verminderde bedrijvigheid in de Vereenigde Staten tijdens de periode strekkende van 1 Augustus 1937 tot einde Mei 1938. De uitvoerquota, vastgesteld door de Internationale Tinovereenkomst, werd dan ook geleidelijk verlaagd van 70 p. c. voor het eerste kwartaal 1938, tot 55 p. c. voor het tweede en tot 45 p.c. voor de twee laatste kwartalen; voorts werden, van dit laatste cijfer, met het oog op eene nauwere beperking van de groote schommelingen van den tinprijs, nog 10 p. c. besteed aan een bufferstock, gevormd door het Internationaal Comité.

Tin.

Ofschoon dit plan nog te onlangs werd toegepast om definitieve resultaten te hebben opgeleverd, kan nochtans worden vastgesteld dat, sedert vier maanden, de prijzen van het tin, naar verhouding, de beste stabiliteit vertoonen.

De wereldvoortbrenging bereikte, in 1938, ongeveer 150.000 metrieke

ton, het verbruik ongeveer 155.000. De zichtbare voorraden bereikten 29.850 metrieke ton op 31 December 1938.

Voor het eerste kwartaal van 1939, bleef de productiequota op 45 p.c. vastgesteld, waarvan 10 p. c. voor den bufferstock.

Lood. Tijdens de negen eerste maanden van het jaar 1938, bleef de productie van lood op het hoog niveau van 1937 en groeiden de stocks verder aan. Deze toestand bracht de voornaamste mijnbouwproducenten van de wereld (Vereenigde Staten uitgezonderd) er toe, in September, opnieuw een overeenkomst te sluiten. Eene verlaging van 10 p. c. van de voortbrenging werd ingevoerd.

In België, bereikte de productie 88.200 ton.

Zink. In 1938, had de markt van het zink dezelfde karakteristieken als deze van het lood : hooge productie gedurende de acht eerste maanden van 't jaar, belangrijke toeneming van de stocks gevolgd door vermindering van de productie met verhooging van de prijzen.

De Engelsche zinkproducenten hebben hun Regeering om een verhooging verzocht van de invoerrechten op zink herkomstig van andere landen dan het Britsche Rijk.

In de Vereenigde Staten daarentegen, wordt, ingevolge een bepaling van het nieuw Engelsch-Amerikaansch handelsverdrag, het invoerrecht van 1 c. 75 tot 1 c. 40 per lb. verlaagd. Bij toepassing van de clause van de meest begunstigde natie, zal het Belgisch zink eveneens van deze rechtenvermindering genieten.

In ons land, beliep de productie van 1938, 209.500 ton.

**Electrische
ondernemingen.**

Van 1934 tot 1937, nam het verbruik van electriciteit jaarlijks met 11 en 12 p. c. toe. De laatste maandelijksche statistieken van 1937, lieten nochtans een aanstaande vermindering van den stroomafzet van de centrales voorzien. Verminderde stroomafleverigen werden, inder-

daad, in den loop van 1938, waargenomen. Vergeleken met het in 1937 bereikte recordcijfer, vertegenwoordigt deze achteruitgang gemiddeld 2 p. c., doch, over het laatste kwartaal, was de afzet even belangrijk als een jaar te voren.

Of het verbruik voor eene nieuwe opwaartsche beweging staat en of de jongste toepassingen van de electriciteit en de aansluiting van nieuwe verbruikers zullen kunnen opwegen tegen de verbruiksvermindering in sommige nijverheden, kan hedendaags nog niet worden uitgemaakt. Laat ons echter herinneren dat na de voorspoedsperiode die in 1930 eindigde, het electriciteitsverbruik, in 1932, met 6,5 p. c. was teruggelopen, om reeds in 1933 weer toe te nemen, en dat het verbruik over 1938 nog 35 p. c. hooger is dan het hoogtepunt van de jaren 1930-31.

De aanzienlijke toeneming van het verbruik, in den loop dezer laatste jaren, vergde belangrijke uitbreidingen aan de krachtstations en aan de bedeelingsnetten. Deze werken, die nog niet voltooid zijn, vergen gemiddeld 400 miljoen frank per jaar en onderhouden een interessanten zakenomvang voor onze industrie.

De aanzienlijke stroombelasting waarin de Centralen, in 1937 niet zonder eenige moeite konden voorzien, en een gedeeltelijke aanpassing van de tarieven brachten een gevoelige vermeerdering mee van de winsten die tijdens het verlopen jaar werden uitgekeerd.

De elektrische industrie is dus van grooter belang dan ooit, zoowel voor de industriele- als voor de kapitalenmarkt. In het belang van haar toekomstige ontwikkeling, is het te hopen dat eindelijk de onzekerheid verdwijne die ontstaan is door het neerleggen van zekere wetsontwerpen, onzekerheid die een drukkenden invloed heeft op de koersen der electriciteitswaarden en aldus het oproepen van nieuwe kapitalen verhindert.

De toestand van deze industrie nam in 1938 geen betere wending. De verkoopen waren, inderdaad, minder belangrijk dan in 1937 en de prijzen eveneens in dalende richting.

Glasindustrie.

Door het mechaniseeren van de glasindustrie verloor België het quasi-monopolie van de productie dat het, dank zij de specialiseering van den handenarbeid zijner werklieden, sedert jaren bezat.

Allerlei beschermende maatregelen (douanerechten, quantitatieve contingenten, monetaire beperkingen), begunstigten de oprichting in het buitenland van talrijke mechanische fabrieken die de mogelijkheden van den Belgischen uitvoer aanzienlijk beperkt hebben. Van den anderen kant, groeiden de produceerende middelen in ruime mate aan door het invoeren van de mechanische bewerking in de oude glasblazerijen.

Deze voorwaarden doen ons in de meening verkeereren dat de vergelding van de in deze industrie belegde kapitalen niet zal kunnen verkregen worden zonder een internationale entente, waarvan de verwezenlijking ondergeschikt blijft aan een voorafgaand accoord in de Belgische glasnijverheid.

**Scheikundige
industrieën.**

Het gansche jaar door, heeft de achteruitgang van de zaken, die reeds in 1937 werd waargenomen en in ons vorig verslag vermeld werd, zijn druk op de scheikundige nijverheid uitgeoefend.

De in verscheidene domeinen bestaande handelsovereenkomsten werkten nochtans verzachtend op de moeilijkheden van den afzet. In verband hiermee, moet worden vermeld dat de Internationale Stikstofovereenkomst, op 1 Juli 1938, voor eene periode van drie jaar vernieuwd werd, met het recht van verlenging voor een nieuwen termijn van twee jaar; dank zij deze overeenkomst, bleven de voorwaarden voor den uitvoer van stikstofhoudende meststoffen nogal bevredigend.

Katoenindustrie.

Voor de katoennijverheid was het jaar 1938 niet gunstig. Het binnenslandsch verbruik werd gehandhaafd doch, de toenemende moeilijkheden van onze producenten op de uitvoermarkten waren oorzaak van een onvoldoende bedrijvigheid van onze fabrieken.

De werkloosheid schommelde tusschen 20 en 50 p. c. en een onmiddellijke verbetering staat niet in het vooruitzicht.

Op industrieel gebied, ondervond de vlasindustrie moeilijkheden bij de aanschaffing van vlassoorten die ze bijzonder verwerkt en ook wegens de stijging van haar kostprijs, voornamelijk toe te schrijven aan de noodgedwongen vermindering van haar activiteit en aan allerlei overdreven lasten.

Vlasindustrie.

Verder, had de vlasindustrie te lijden onder de immer aangroeiende concurrentie van andere textielproducten, de nog toegenomen uitvoermoeilijkheden en de bezetting van de markten door landen met in waarde verminderde valuta.

De industrie en handel van wol ondergingen den terugslag van de algemeene depressie en van de daling van het product, waarvan de prijzen op de termijnmarkt van Antwerpen, van 34 frank in Januari 1938, tot 29 frank op einde December 1938, werden teruggebracht. De voornaamste oorzaak van de vermindering der omzetten is echter gelegen in den verwarden internationalen toestand en in de belemmeringen toegebracht aan het vrije verkeer van goederen en betaalmiddelen.

Wolindustrie.

Door een sterke vermindering van de verkoopprijzen, kon de bedrijvigheid van de fabrieken op 70 p. c. van den normalen stand gehandhaafd worden.

De achteruitgang van de zeevaartzaken, waargenomen tegen het einde van 1937, breidde zich in den loop van 1938 verder uit.

Zeevaart

De omvang der verscheepte goederen nam af en de scheepsvrachten daalden. Het weerstandsvermogen van de Antwerpsche haven en aanhoorige industrieën verzwakte tegenover de concurrentie van vreemde havens, tengevolge van overdreven loonsverhoogingen en een te groote vermindering van de werkuren.

Toestand van de Kolonie.

In Congo, heeft de achteruitgang van de algemeene economische bedrijvigheid de werking van het productieapparaat, in zijn geheel genomen, niet geschaad.

Weerstand
aan de
depressie.

De weerstand, die de Kolonie aan de depressie biedt, is de vrucht van een geduldig streven naar aanpassing, zoowel door de private ondernemingen als door den Staat. Dit streven liet toe zeer voordeelige kostprijzen te bereiken die de economische wisselvalligheden minder gevaarlijk maken. Daaraan ook dankt men een stelsel van transporttarieven dat aan de prijsschommelingen is aangepast. Een ander resultaat ervan is de groeiende verscheidenheid zoowel van de boven- als van de ondergrondse voortbrengselen van Congo, verscheidenheid die duidelijk in het licht wordt gesteld door de jongste statistieken van den buitenlandschen handel en die voor de huishouding van de Kolonie een waardevolle factor van stabiliteit uitmaakt.

Consolidatie
van den
vroegeren
vooruitgang.

Aldus kan worden opgemerkt dat de productie dicht bij het hoogtepunt van 1937 is gebleven. Haar samenstelling heeft echter enkele wijzigingen ondergaan die vooral bij den uitvoer worden waargenomen; zij spruiten voort, nu eens uit maatregelen genomen door groepeerings van producenten, waarbij Congo is aangesloten maar die gecompenseerd worden door een verbetering van de verkoopprijzen, dan eens uit beperkingen toegepast in 't binnenland of bij den uitvoer uit de Kolonie, dan weer uit hoofde van de daling van verscheidene mijn- en landbouwproducten.

Het is bemoedigend te kunnen vaststellen dat, trots alle hinderpalen, het dienstjaar 1938 een consolidatie medegebracht heeft van den vorigen sterken vooruitgang.

Nochtans, indien de uitvoerhandel zich, op enkele uitzonderingen na, heeft gehandhaafd, werd de afzet van producten, gedurende een groot deel van het dienstjaar, beïnvloed door de zwakheid van de wereldmarkt. De terugwerking van deze zwakheid was niet evenmatig voor al de noteeringen, doch zij werd vergroot door de aanhoudende depreciatie van het pond sterling.

Hieruit volgde voor het meerendeel van de producten, goud en zilver uitgezonderd, een min of meer gevoelige daling van de gemiddelde verkoopprijzen tegenover deze van vorig dienstjaar.

In de vergelijkende tabel van de noteeringen op het einde van de twee laatste dienstjaren, wordt deze evolutie alleen voor de plantaardige voortbrengselen waargenomen. De prijzen van koper en tin, daarentegen, vertoonen een aanzienlijken vooruitgang tegenover 1937; men zal zich echter herinneren dat, destijds, de noteeringen een snelle en diepe daling hadden ondergaan, zoodat de in de laatste periode van 1938 ingetreden verbetering van de metaalprijzen duidelijk naar voren komt.

Verkoopprijs.

Producten	Koersen in Sterling			Koersen in frank		
	Eenheden	Ultimo 1937	Ultimo 1938	Eenheden	Ultimo 1937	Ultimo 1938
Koper electro	Lange T. Pstg.	43.17.6	50.7.6	Metr. T.	6.363	6.846
Goud	Ons sh.	139.6	149. 5 1/2	Kgr.	33.043	33.175
Tin	Lange T. Pstg.	181.17.6	217.13.1 1/2	Metr. T.	26.376	29.560
Zilver. . . .	Ons p.	20 9/16	21.9/16	Kgr.	405.90	398.85
Katoen	lb. p.	4.66	4.91	Kgr.	6.31	6.23
Palmolie . . .	Lange T. Pstg.	17. 7.6	15.6.6	Lange T.	2.560	2.104
Palmpitten . .	Lange T. Pstg.	11. 5.0	8.15.0	Lange T.	1.658	1.208
Koffie. . . .	—	—	—	Kgr.	5.40	4.85
Copal. . . .	—	—	—	Metr. T.	3.350	2.600

Wat de invloed betreft van de daling der noteering op de uitkomsten van de betrokken ondernemingen over 1938, moet daarentegen worden rekening gehouden met de gematigdheid die in 't algemeen werd in acht genomen bij de uitkeering van de winsten over het vorig dienstjaar. Deze gematigdheid, die wij steeds hebben aanbevolen voor de koloniale ondernemingen, had geen spoediger rechtvaardiging kunnen vinden. Dank zij dit beleid, zullen de uitkeerbare winsten, behoudens een diepgaande wijziging van de economische tendens, waarschijnlijk nog bevredigende bedragen bereiken.

**Buitenlandsche
Handel.
Uitvoeren.**

Volgens de maandelijksche statistieken, zijn de uitvoeren van de Kolonie, tot op 't einde van September 1938, nagenoeg op hetzelfde peil gebleven als tijdens de overeenstemmende periode van het vorig dienstjaar, om naderhand te verminderen; de achteruitgang bedraagt per saldo slechts 5 p. c. van het totaal van 1937 dat 595.000 ton bereikte.

De handelswaarde van de uitgevoerde producten kon, om de hooger aangehaalde redenen, niet even hoog blijven als het sterk gestegen peil van 1937. Deze waarde wordt evenwel nog op ongeveer 3 milliard frank geraamd. Ter vergelijking moge vermeld worden, dat deze waarde nagenoeg $\frac{1}{6}$ vertegenwoordigt van het totaal bedrag der uitvoeren over 1938 van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie; de bijdrage van de Kolonie tot den internationalen handel van het Moederland is, bijgevolg, merkkelijk groter dan de gemiddelde bijdrage van de Belgische provinciën. Aldus het bewijs dat Congo steeds enger in het economisch leven van het Land wordt ingeschakeld.

Invoeren.

De invoeren van de Kolonie die, over het eerste halfjaar, een nieuwen vooruitgang vertoonen, nemen tegen het einde van het dienstjaar nogal gevoelig af; zij zijn ongeveer 10 p. c. lager dan het totaal van het vorig jaar dat 380.000 ton beliep.

Dit is een klaarblijkelijk teeken van het verminderd opslorplingsvermogen van de binnenlandsche markt van Congo, te meer dat de invoe-

ren, buiten de grondstoffen aangewend in de mijnbouw- en de transport-industrieën, ook materiaal begripen voor verscheidene bouwwerken, wat slechts een voorbijgaanden invloed heeft.

Voorts wordt vastgesteld dat het aandeel van België in de invoeren van de Kolonie, in 1937, en zelfs gedurende het eerste halfjaar van 1938, wanneer het nochtans toenam, steeds onder 50 p. c. van het totaal blijft. Trots ernstige inspanningen, zouden onze industrieelen en handelaars er aldus nog niet in slagen een tastbare verhooging van deze verhouding tot stand te brengen. Men zou dan ook moeten erkennen dat deze inspanningen, op een gegeven stadium, weerstand vinden in de internationale concurrentie, die begunstigd wordt door het vrijhandelsregime dat door de verdragen aan onze Kolonie werd toegekend. Zulks bewijst, alleszins, in welke mate een loyale toepassing van dergelijk regime, uitgebreid tot andere landen, zou kunnen bijdragen tot een redelijke verdeling van de omzetten met de koloniale landen.

De twee voornaamste takken van de bedrijvigheid, de mijnen en de landbouw, hebben op verschillende wijzen en met veranderlijk resultaat het hoofd geboden aan den achteruitgang van de economie.

Economische
bedrijvigheid.

De kopervoortbrenging blijft geregeld door een internationale verstandhouding tusschen de mijnbouwondernemingen die exploiteeren buiten de Vereenigde-Staten van Amerika. Niettegenstaande de quota-veranderingen, noodig geacht om de productie in evenwicht te houden met het verbruik, is de koperproductie van de Kolonie slechts 15 p. c. lager dan in 1937, toen ze 150.000 ton bereikte.

Mijnbouw.
Koper.

Wat het tin betreft, moest, ten gevolge van de omstandigheden, een verscherping van de beperkingsmaatregelen worden opgelegd aan de deelgenoten van het cartel; sinds 1 Juli 1938, werd de toegelaten uitvoer op 45 p. c. van de standaard-tonnenmaat vastgesteld. Deze maatregel moest mettertijd de houding van de markt beïnvloeden. De producenten van de Kolonie vinden daarin een waardevolle compensatie voor de tijde-

Tin.

lijke vermindering van de uitvoerbare tonnenmaat. Dank zij de progressieve contingenten die hen werden toegekend voor de vijf eerste jaren van hun deelneming aan het cartel, mogen zij in 1938, uit Congo, een totaal van 6.800 ton tin uitvoeren, terwijl in 1937 de werkelijke uitvoer 9.000 ton bedroeg. Zij nemen thans de vertraging van de productie te baat om de uitbreiding van nieuwe ertsreserves te bespoedigen en de algemeene exploitatievoorwaarden te verbeteren.

Bovenstaande aanduidingen wijzen op de perfecte werking van de internationale overeenkomsten voor het koper en het tin en op de securiteit die deze overeenkomsten aan beide belangrijke producten van de Kolonie verleen.

Diamant.

Een andere overeenkomst, waarin Congo een vooraanstaande plaats inneemt, is deze van het diamant. Gelet op den aard van dit weeldeartikel en op de uiterste prijsschommelingen welke het bij de economische fluctuaties ondergaat, staat het buiten twijfel dat een regeling van de verkoopen en een controle over de prijzen onmisbare beschermingsmaatregelen uitmaken. Een nieuw bewijs daarvan wordt geleverd door de vergelijking van den uitzonderlijk hoogen omvang der verkoopen van 1937 met den tamelijk geringen afzet van 1938. De overeenkomsten, gesloten tusschen de Diamond Corporation en de diamantproducenten van de Kolonie, waarborgen aan deze laatsten, voor de ongunstige jaren, niet alleen de stabiliteit der prijzen maar ook een minimum-verkoop, terwijl zij hun tevens een progressief aandeel toekennen in de bijkomende verkoopen der voorspoedige perioden. Zij hebben geenen invloed op den omvang van de voortbrenging en houden schikkingen in tot bescherming van de nationale diamantslijperij. De Congoleesche maatschappijen verheugen zich, sinds ettelijke jaren, over deze overeenkomsten en over hun gelukkige gevolgen voor het mijnbouwbedrijf in een uitgestrekt gebied van de Kolonie.

Wat de andere mijnbouwproducten betreft, dient vermeld dat de voortbrenging van mangaanerts, looderts en zinkconcentraten beïnvloed werd door den toestand van de markt van de metalen en dat de verzendingen grootendeels werden stopgezet.

Verscheidene
metalen.

De toestand blijft daarentegen gunstig voor het goud en andere edelmetalen. De technische uitrusting van de goudaderliggingen (wateraanvoerkanalen, ontslijkings- en pletinstallaties, hydro-electrische centrales, enz.), wordt uitgebreid door nieuwe productie-ondernemingen, voorgelicht door de schoone industriele verwezenlijkingen in het Noord-Oosten van de Kolonie. Uit deze versterking van de bedrijfsmiddelen groeit een stijgende productie; in 1938, overschrijdt de goudvoortbrenging 16.000 kg., voor eene waarde van ruim 1/2 milliard frank.

Eindelijk, handhaaft België zijn belangrijke positie op de markten van cobalt en radium.

Wij kunnen dit overzicht van de bedrijvigheid en van de vooruitzichten van den mijnbouw in onze Kolonie niet sluiten zonder te herinneren aan het van kracht worden, op 1 Januari 1938, van de nieuwe wetgeving op de mijnen. Een oordeel vellen over zekere nieuwigheden door dit dekreet ingevoerd, ware voorbarig. Laat ons wenschen dat zij niet tot gevolg hebben de verdienstelijke inspanningen van onze technici tegen te werken en daardoor zelf den ondernemingsgeest van onze zakenleiders te ontmoedigen; het talent en het vernuft van de eenen, het vertrouwen en de wilskracht van de anderen, deden de mijnbouwtechniek vorderingen maken die opzien baren in bevoegde buitenlandsche kringen.

Wetgeving
op de mijnen.

De evolutie van den Congoleeschen landbouw staat in het teeken van de voortdurende uitbreiding van de katoenteelt. Terwijl de opbrengst van voornamelijk inlandsche landbouwproducten (palmpitten, palmolie, copal), ten gevolge van de depressie van de markten, nogal gevoelig achteruitgaat, bereikt de katoenproductie een nieuw hoogterecord. Voor 1938, be-

Landbouw.
Katoen.

draagt de katoenoogst nagenoeg 42.000 ton. Het, in overeenkomst met de Regeering, aangenomen stelsel tot bepaling van de te storten bedragen voor aankoop van de katoen in de vergunde gebieden en de schikkingen over de aanwending van deze bedragen, verzekeren aan den inlandschen planter den afzet van zijn productie en een ware stabiliteit van zijn vergeldingen. Deze schikkingen zijn niet vreemd gebleven aan de voorliefde van de inlandsche bevolking voor de katoenteelt. De ondervinding toont overigens aan dat, in verscheidene gewesten, zulks niet hinderlijk is voor de teelt van de voedselplanten die bijdragen tot de voorziening van de industriele en mijnbouwcentra. Daarom kunnen dan ook nieuwe vorderingen voorzien worden, ofschoon wellicht meer geijverd zal moeten worden voor verhooging van de opbrengst en verbetering van de kwaliteit der vezels.

Olieplanten. Terwijl de inlandsche voortbrenging van vetstoffen achteruitloopt, leveren de, tot het opbrengststadium gekomen, uitgestrekte Europeesche plantages van uitgelezen oliepalmen reeds producten op die den achteruitgang der uitvoeren van palmpitten en palmolie komen verminderen. De olieïndustrie, die van grooten invloed is voor de economische bedrijvigheid van de Kolonie, doorstaat niettemin, evenals in 1934, moeilijke momenten, die een wijziging van de op haar drukkende lasten hebben noodig gemaakt.

Verscheidene planten. Voor de andere plantaardige producten, wordt de vorige positie geconsolideerd of wordt zelfs een merkelijke toeneming van de uitvoeren bereikt.

De uitgevoerde tonnenmaat van maïs is, in een tijdspanne van twee jaar, verzesvoudigd (24.000 ton in 1938, tegen 3.800 ton in 1936).

De suikerproductie neemt voortdurend toe, terwijl de bebouwde oppervlakten onveranderd blijven; deze vermeerdering is het gevolg van de verbeterde cultuur- en nijverheidsmethodes, namelijk van de toenemende kunstbemesting.

De aardnoten, de sesam, de cacao, de vruchten, de rijst, evenals de rubber, de huiden, het ivoor, de vezels, de sisal blijven voorkomen onder de belangrijke artikelen van de handelsstatistiek. Hun lijst breidt zich voortdurend uit; maniokmeel, was, raffia, glycerine, de onderproducten van de katoen moeten, reeds van nu af aan, onder deze artikelen gerangschikt worden.

Zekere producten staan voor de eerste maal in de statistiek vermeld; ofschoon niet in groote hoeveelheden voorkomend, zijn ze niettemin artikelen van waarde, kenteekenend voor de mogelijkheden van Kivu, het gewest van herkomst; vermelden wij de vluchtige oliën getrokken uit reukplanten, kinabast, thee, tabak, peper.

De uitvoer van hout en copal wordt daarentegen meestal belemmerd door de beperkingen in voege op zekere vreemde markten.

Wat de koffie betreft, werd de beperking van de beplante oppervlakte en de controle van de kwaliteit noodzakelijk gevonden voor de bewaring van de commercieele faam van beide in de Kolonie gekweekte variëteiten — robusta en arabica — en voor het tegengaan van de prijsinzinking; de arabica-aanplanters hebben trouwens bij de Regeering steun gevonden tot bevordering van den afzet van hun productie in het buitenland.

In 't algemeen, vertoont de landbouw van de Kolonie een groote levenskracht. In dit verband, dient gewezen op de wetenschappelijke actie en het vruchtbaar initiatief van het, onder de heldere ingeving van den Koning opgericht, Instituut voor de Landbouwstudie in Belgisch Congo (Ineac); de Kolonie kan van dit hoognuttig werk eene steeds meer rationeele en intensieve valorisatie van zijn gronden verwachten.

De handel in inlandsche producten en ingevoerde goederen leed onder de inkrimping van de omzetten en onder de vermindering van de winstmarge voortspruitende uit de prijzendaling van het meerendeel der pro-

Handel.

ducten en uit de daarmee samengaan- de waardevermindering der goederen. De gevolgen van deze beide invloeden konden, in 't algemeen, beperkt worden, dank zij het voorzichtig beleid in acht genomen bij de aankopen en de gematigdheid van de stocks van koopwaren. In de industriele gewesten overigens, bleef de aldaar gevestigde handel beter gespaard, dank zij de loopende omzetten verbonden aan de bevoorrading van de arbeidskrachten.

De economische bezetting van de Kolonie breidt zich onverpoosd uit. Volgens de ambtelijke statistiek op ultimo 1937, bereikte het aantal handels-, nijverheids- en landbouwinstellingen 8.222, tegen 7.011 in 1936. De Belgische instellingen vertegenwoordigen ongeveer 50 p. c.; deze verhouding stemt overeen met het aandeel van den nationalen handel in de invoeren van Congo en geeft meer gewicht aan de hooger gemaakte opmerking over de voordeelen welke, onder het vrijhandelsregime in Belgisch Congo, aan de vreemde concurrentie worden voorbehouden.

**Binnenlandsch
vervoer.**

In den loop van 1938, was de bedrijvigheid van de vervoerorganismen niet gelijkmatig. Van den eenen kant, bereikte het verkeer van de door den Exploitatiedienst van het Koloniaal Verkeerswezen « Otraco » gegroepeerde diensten, nagenoeg, den omvang der verzendingen over 1937, terwijl, van den anderen kant, het aantal tonnen-kilometers van de lijnen der grensstreken, tegenover hetzelfde jaar, een nieuwe gevoelige vermeerdering boekte (in 't Noorden en in 't Oosten) en een tamelijk grooten achteruitgang (in 't Zuiden). Over 't algemeen echter, bereikt het aantal vervoereenheden nog ongeveer 1.250 millioen, tegen 1.300 het vorig jaar.

De handhaving van het verkeer op een bevredigend peil, is onbetwistbaar toe te schrijven aan de formule van tarifeering van de producten volgens een veranderlijke schaal naar gelang van den verkoopprijs. Het programma van centralisatie en vereenvoudiging van de diensten, door het Otraco ontworpen, is in uitvoering getreden en verstrekt aan de verzenders alle wenschelijke waarborgen en gemakkelikheden.

De uitrusting van de verscheidene transportondernemingen wordt voortdurend aangevuld en verbeterd. De aanleg van de verbinding Kongolo-Kabalo vordert snel en het in dienst stellen van deze sectie van 86 kilometer zal waarschijnlijk geschieden in den loop van het eerste halfjaar 1939.

De lokale nijverheden hebben in 't algemeen een groote en winstgevende bedrijvigheid aan den dag gelegd. De scheepswerven en constructiewerkhuizen, de hydro-electrische centrales, de fabrieken van scheikundige producten, de steenkolenmijnen, de petroleumraffinaderij, de veeteelt, de brouwerijen, de maalderijen, evenals de suikerindustrie, bleven bijzonder begunstigd.

Lokale
nijverheden.

Andere nijverheden, zooals de cementfabrieken, zagerijen, fabriek van metalen pakwaren, weverijen, zeepziederijen, rijstpellerijen hebben eveneens hun bedrijvigheid op een gunstig peil weten te handhaven.

In den loop van het dienstjaar, deed een nieuwe industrie, deze van de bijproducten van katoenzaad (olie, zaadkoeken, linters), haar intrede. In het Noorden, is een olieslagerij met groote capaciteit in aanbouw. De Kolonie zal aldus, binnen afzienbaren tijd, over drie soortgelijke installaties beschikken welke, gelet op den toestand van de markt der bijproducten, aan de huidige mogelijkheden van valorisatie voldoen. Buiten deze olieslagerijen, zijn de ontkorrelingsfabrieken, in zekere katoenstreken aangebouwd, van ontlintermachines voorzien.

De Europeesche ondernemingen — landbouw, mijnen en industrieën — beschikken in 't algemeen over de noodige inlandsche werkkrachten. In de gewesten waar samentreffende bedrijvigheden de beschikbare werkkrachten vergen, wordt de geordende werking van de Regeering doorzichtig gevoerd. In één enkel gebied in het Oosten, worden plaatselijke moeilijkheden ontmoet, die dan ook de gewenschte expansie van het Europeesch kolonaat hinderen.

Inlandsche
werkkrachten.

Ten anderen, blijft de gezondheidstoestand van de inlandsche bevolking

bevredigend en in verscheidene sectoren vertoont de demografische stand nieuwen vooruitgang.

Het medikaal werk, de schoolinrichting en de maatschappelijke werking, door de Belgen verwezenlijkt, worden steeds meer gewaardeerd en bewonderd door vooraanstaande personen uit de buitenlandsche koloniale wereld.

Openbare
financiën.

De materieele kant van het koloniaal werk staat in verband met een belangrijke en nog steeds onopgeloste kwestie, namelijk het bestendig evenwicht van de begrooting. De omstandigheden laten nog niet toe de eenige billijke en redelijke oplossing toe te passen, 't is te zeggen, de overname door het Moederland van de aan de Kolonie ten laste gelegde souvereiniteitsuitgaven.

De bestendige inkomsten van de Kolonie (inkomsten uit het effectenbezit, belastingen en rechten), maken ondanks de aanzienlijke meerwaarde gedurende deze laatste jaren verkregen, slechts een gedeelte uit van de lasten die rechtstreeks of onrechtstreeks op de voortbrenging van de koloniale bedrijvigheid drukken. Het overige, dat een zeer hoog bedrag vormt, wordt door de Belgische Schatkist geïnd. De onlangs door de Regeering getroffen maatregelen laten een aanmoedigende kentering vermoeden. De Regeering heeft, inderdaad, een rechtstreeksche tusschenkomst voorzien in de souvereiniteitsuitgaven van de Kolonie, door inschrijving op de buitengewone begrooting over 1939 van een bedrag van 50 miljoen. Tevens, heeft zij den wensch te kennen gegeven geleidelijk de tusschenkomst te verminderen van de Koloniale Loterij in de dekking van de normale uitgaven van Belgisch Congo; deze terugkeer tot gezonde principes van financieel beleid stemt te zeer overeen met de hogere belangen van de Kolonie om niet te worden toegejuicht.

Inspectiereizen
in Congo.

De Société Générale stelde zich steeds tot regel, door menigvuldige reizen van haar bestuurders naar Afrika, de persoonlijke voeling te onderhouden met de locale besturen van haar Congoleesche ondernemin-

gen om, aldus, de voor een bedrijvig en vruchtbaar beheer onmisbare eenheid van zienswijze te verzekeren. Onze Directeurs en Raadsleden, gespecialiseerd in het beheer en het toezicht van onze koloniale belangen, hebben periodieke zendingen aanvaard waarvan het nut niet dient bewezen.

Deze traditie gaat uit van een bezorgdheid om de verantwoordelijkheden die de Société Générale heeft opgenomen tegenover het gespaard vermogen dat zich aan het lot van haar zaken heeft verbonden. Hetzelfde gevoel leidde onze bestuurders die, eertijds, werkdadig hebben deelgenomen aan de oprichting en aan het bestuur zelf van onze koloniale ondernemingen.

In den loop van het dienstjaar, heeft onze Vice-Gouverneur, M. F. Cattier, een reis naar Afrika ondernomen; zijn oponthoud in Katanga heeft hij gewijd aan de inspectie van de diensten van de Union Minière en van de industriële ondernemingen die de bijbedrijven van de koperproductie uitmaken.

Het is ons aangenaam te mogen vaststellen dat de indrukken welke hij van deze inspectiereis heeft meegebracht, ten eerste bemoedigend zijn en het vertrouwen nog versterkt hebben dat wij altoos gesteld hebben in de toekomst van de Kolonie.

Wij hebben het gevoelen dat zulke getuigenissen het Belgisch Volk sterken in zijn koloniaal bewustzijn, dat werd opgewekt door het grootsch werk van de baanbrekers in Congo en onderhouden wordt door de plechtigheden ingericht ter herdenking van hun verdiensten.

*
**

Wij gaan over tot het onderzoek van de balans :

Balans.

PASSIVA

<i>A. tegenover de Vennootschap zelf :</i>		
<i>Maatschappelijk Fonds</i> : 636.000 Reserve-deelen . . fr.	796.000.000, „	
Niet beschikbare uitgifte-		
premie „	288.000.000, „	
Reservefonds „	867.660.000, „	
		fr. 1.951.660.000, „

<i>B. van de Vennootschap tegenover derden :</i>		
Obligaties van de Société		
Générale. fr.	318.290.000, „	
Obligaties 3 p. c. van de		
Manufactures de Glaces „	354.000, „	
Obligaties 3 p. c. van de		
Ch. de fer du Nord de la		
Belgique. „	8.105.500, „	
Obligaties 4 p. c. van de		
Banque Belge p ^r l'Etranger „	2.500.000, „	
Deposito's op termijn van		
Filialen „	468.204.016,95	
		797.453.516,95
Crediteure rekeningen en diversen fr.		58.452.336,26
Orderekeningen :		
Diverse rekeningen . . . fr.	768.351.927,70	
Statutaire Borgtochten . . „	Pro Memoria	
		768.351.927,70
Winstsaldo fr.		101.749.137,81
	Totaal. . fr.	3.677.666.918,72

ACTIVA

Gebouwen en meubilair fr.	15.000.000, „	
Portefeuille :		
Obligaties fr.	5.110.400, „	
Aandeelen in verscheidene		
vennootschappen . . . „	2.547.906.252,57	
		2.553.016.652,57
Te verzilveren waarden :		
Syndicaten, Participaties en Titels fr.	143.702.495,56	
Bankier „	116.718.139,58	
Rekeningen-courant en diversen „	80.877.703,31	
Orderekeningen :		
Diverse rekeningen . . . fr.	768.351.927,70	
Statutaire Borgtochten . . „	Pro Memoria	
		768.351.927,70
	Totaal. . fr.	3.677.666.918,72

Het maatschappelijk fonds bedroeg, einde 1937, fr.	1.951.660.000, »	PASSIVA. Maatschappelijk Fonds.
vertegenwoordigd door 636.800 Reservedeelen,		
en begrijpende : het eigenlijk kapitaal van . . fr.	796.000.000, »	
de reserves »	1.155.660.000, »	
Op de winsten over 1938 wordt het statutair be-		
drag vooraf genomen van fr.	8.550.000, »	
zoodat het maatschappelijk fonds zal bedragen . fr.	1.960.210.000, »	
Op termijn is opvorderbaar fr.	797.453.516,95	Opvorderbaar op termijn.
samengesteld als volgt :		
de obligaties voor. fr.	329.249.500, »	
de deposito's van filialen voor . fr.	468.204.016,95	
De terugbetaalbare titels afgerekend, bereikt het		
uitstaand bedrag aan obligaties op 31 December		
1938 fr.	329.249.500, »	
tegen, op 31 December 1937 . »	331.392.500, »	
hetzij een vermindering van . fr.	2.143.000, »	
Na een bedrag van 30 miljoen frank te hebben		Winsten en verliezen.
vooraf genomen voor de regeling van ons aandeel		
in de financieele herinrichting van Vennootschappen		
van de groep, en na afrekening van lasten, belastin-		
gen en verscheidene, doch rekening gehouden met		
het bedrag van fr. 16.315.728,29 overgedragen van		
het vorig dienstjaar, toont de rekening van winsten		
en verliezen, op 31 December 1938, een winst aan		
van fr.	101.749.137,81	

Wij stellen U voor deze winst als volgt uit te keeren :

Aan het Reservefonds	fr.	8.550.000, »
Eerste dividend van 5 p. c. aan 636.800 Reserve- deelen of fr. 62,50 per titel.	fr.	39.800.000, »
Aan het Weldadigheidsfonds	fr.	318.400, »
Tantièmes aan de Directie op fr. 36.765.009,52	»	1.470.600,38
Tweede dividend van fr. 62,50 per titel	»	39.800.000, »
Op nieuwe rekening	»	11.810.137,43
	fr.	101.749.137,81

De coupon over het dienstjaar 1938 (n° 35) van het Reservedeel zal betaalbaar zijn met 125 frank netto.

**ACTIVA.
Gebouwen.**

Door eene schikking getroffen met de Union Minière du Haut-Katanga, heeft deze laatste het saldo vereffend van de uitgaven door ons gedaan voor het optrekken van het gebouw waarin zij zetel houdt, Warandeborg en Kanselarijstraat, en dat aldus definitief haar eigendom is geworden. Diensvolgens, hebben wij onze immobiliën met 5 miljoen frank verminderd en deze teruggebracht op . . fr. 15.000.000, »

**Obligaties
van verscheidene
vennootschappen.**

De Portefeuille van Obligaties onderging geen wijziging en blijft te boek voor fr. 5.110.400, »

**Aandeelen
van verscheidene
vennootschappen.**

De Portefeuille van Aandeelen van verscheidene Maatschappijen komt op de balans voor met . . fr. 2.547.906.252,57 in vermindering met fr. 8.750.535,40 op de cijfers van vorig dienstjaar.

Wij hebben namelijk de terugbetaling geïnd op de aandelen Sogechim, Société Hypothécaire Belge-Américaine, en hebben 2.500 aandelen Société Générale Métallurgique de Hoboken verkocht.

Daarentegen, werden ten gevolge van intekening opgenomen, 4.600 nieuwe aandelen van 1.000 frank, vrijgestort tot beloop van 200 frank, van de Crédit Foncier de Belgique die, voorafgaandelijk, een storting van 100 frank per titel had ingevorderd op de oude aandelen.

Deze post staat op de balans met fr.	143.702.495,56	Syndicaten. Participaties en Titels.
in vermeerdering met fr. 3.787.568,54 op het cijfer		
van 31 December 1937, tengevolge van verscheidene		
verrichtingen gedaan in den loop van het jaar.		

De debiteure rekeningen-courant en diversen be-		Rekeningen- courant en diversen.
dragen , fr,	80.877.703,31	

*
* *

Hierna geven wij eenige inlichtingen over de bijzonderste Vennootschappen waarin de Société Générale belangen heeft.

I.— BANKEN.—KREDIETINSTELLINGEN.— VERZEKERINGEN.

De **Banque de la Société Générale de Belgique** werd, tengevolge van de aanhoudende politieke spanning, genoodzaakt zeer aanzienlijke liquide middelen onproductief te laten.

Daarenboven hebben de uitgesproken vertraging van handel en industrie, zoowel in het binnenland als bij den uitvoer, en de zakenschaarschte op de kapitalenmarkt, een drukkenden invloed gehad op de bedrijvigheid en op de winstuitslagen van de bank.

Hare balans zal een zeer ruime kaspositie vertoonen en de winsten over het dienstjaar zullen den Raad van Beheer toelaten een dividenduitkeering voor te stellen van 55 fr. bruto, betaalbaar met 45 fr. netto.

De **Banque d'Anvers** heeft, meer nog dan de vorige jaren, den invloed ondergaan van de verminderde havenbedrijvigheid.

De resultaten van het dienstjaar zullen haar toelaten, voor 1938, een onveranderd dividend van 12.50 p. c. uit te keeren.

Banque Belge pour l'Etranger (Extrême-Orient). — Niettegenstaande de voortdurende van het conflict tusschen China en Japan, heeft de Bank een belangrijke bedrijvigheid kunnen hernemen en haar tweede maatschappelijk dienstjaar op 30 Juni 1938 kunnen afsluiten met een zuivere winst van ruim 4 miljoen frank.

Herinneren wij dat het batig overschot van het vorig dienstjaar op een « Fonds voor gebeurlijke afschrijvingen » werd geboekt, in verband met de gebeurtenissen in China en met de buitengewone risico's op verrichtingen die, tengevolge van de vijandelijkheden, niet werden afgewikkeld.

Door het wegvallen van bedoelde risico's, werd deze reserve beschikbaar en de winst over de beide eerste dienstjaren heeft toegelaten, na samenstelling van de volledige wettige reserve van 3.000.000 frank, een dividend uit te keeren van:

75 frank netto per titel voor het dienstjaar 1936-1937, dat bij uitzondering achttien maanden telde, en

50 frank netto per titel voor het dienstjaar 1937-1938 van twaalf maanden.

De **Banque Belge pour l'Etranger (Overseas) Ltd.** heeft voor het maatschappelijk dienstjaar geëindigd op 30 Juni 1938, een onveranderd netto dividend van 4 1/2 p. c. uitgekeerd.

In den loop van het dienstjaar 1937-1938, zijn de deposito's nog verder gestegen doch, in verband met den gespannen internationalen toestand die een uiterste voorzichtigheid gebod, heeft de Bank geen evenmatige uitbreiding van hare kredietverrichtingen nagestreefd, maar vooral gewaakt op een ruime kaspositie en een volkomen liquiditeit.

Banque Belge pour l'Etranger (Paris). — In den loop van het dienstjaar 1937-1938, hebben de financieele en handelszaken in Frankrijk nog afgenomen, als gevolg van de internationale spanning, van de gevoelige daling van de grondstoffen en van de groeiende hamstering van kapitaal, grootendeels toe te schrijven aan de monetaire hervorming van September 1937.

De bedrijvigheid van de **Banque Belge pour l'Etranger (Paris)**, onderging natuurlijk den invloed van deze omstandigheden doch, de uitslagen over het dienstjaar gesloten op 30 Juni 1938 bleven bevredigend dank zij den zakenomvang die de Bank door hare vroegere relaties wist te onderhouden.

Banque de l'Union Parisienne. — De uitslagen over 1937 hebben aan deze Instelling toegelaten haar dividenduitkeeringen te hernemen; een bruto coupon van 25 frank werd betaald.

Niettegenstaande de moeilijke omstandigheden waarin Frankrijk in 1938 verkeerde, is de toestand van de Bank nog verbeterd en de resultaten vertoonen een nieuwen vooruitgang.

De **Banque Générale du Luxembourg** had, evenzeer als de Belgische banken, de herhaalde schokken te doorstaan van de deposito-opvragingen die in 1938 plaats grepen. Zij heeft ze gemakkelijk beantwoord, en, dank zij den terugkeer van een groot deel der uitgeweken kapitalen, heeft zij hare liquiditeit gehandhaafd.

De **Banque Générale du Luxembourg** heeft voor haar dienstjaar gesloten op 30 Juni 1938 een dividend van 6 p. c. uitgekeerd, gelijk aan het voorgaande.

De **Banque d'Etat du Maroc** heeft haar dividend over het dienstjaar 1937 op 160 frank gehandhaafd. Haar bedrijf heeft een zeer regelmatige rendabiliteit. De economische toestand van Fransch Marocco, waar de Bank vooral haar bedrijvigheid uitoefent, is overigens bevredigend.

De **Bank voor Internationale Betalingen** heeft, in het jaar 1938, een even bijzonder actieven rol vervuld op gebied van internationale mone-taire samenwerking en hulpverleening tot aanvullende financiering van het ruilverkeer onder de verschillende landen. De periode van algemeene spanning van den laatsten Herfst heeft zij, in het bijzonder, zonder moeite doorgemaakt en, bij deze gelegenheid, heeft zij een nog nauwere voeling onderhouden met de Centrale Bank die van jaar tot jaar meer en regelmatig van haar tusschenkomst gebruik maken.

De omvang van haar verrichtingen vertoonde een uitgesproken toene-mende tendens, vooral wat betreft de transacties op goud, de verhande-

lingen van handelskredieten door tusschenkomst van de Centrale Banken verdeeld, en de transfer van internationale fondsen.

De zuivere winst over het achtste dienstjaar bedroeg 9.012.000 statutaire Fr., hetzij nagenoeg hetzelfde bedrag als voor het vorig dienstjaar, en liet toe het statutair dividend van 6 p. c. goud uit te keeren en de reserves op 24.3 miljoen stat. Fr. te brengen, voor een gestort kapitaal van 125 miljoen.

Oesterreichische Creditanstalt-Wiener Bankverein. — De uitslagen over het dienstjaar 1937 hebben toegelaten een dividend van 5 p. c. uit te keeren aan de houders van preferente en gewone aandelen en een interest van 5 p. c. te betalen op de uitstaande delgingsbons.

Sedert de aanhechting, in Maart 1938, van Oostenrijk bij het Duitse Reich, is de Reichsmark wettige munt geworden (1 1/2 schilling geldende 1 Reichsmark) en voortaan, zullen alle balansen in deze munt worden opgesteld; voorts zullen alle vennootschappen hun statuten in overeenstemming moeten brengen met de Duitsche wetgeving op de handelsvennootschappen.

Het is te vroeg om de gevolgen te beoordeelen die voortvloeien uit den nieuwen toestand in Oostenrijk doch, wat de Oesterreichische Creditanstalt-Wiener Bankverein betreft, heeft de algemeene zakenomvang, in 1938, een aanzienlijke uitbreiding genomen.

Crédit Foncier de Belgique. — De markt van den onroerenden eigendom werd, in 1938, gekenmerkt door een vermindering van de verkoopprijzen en door den moeilijken verkoop van gebouwde eigendommen, terwijl, van den anderen kant, de koopwaarde van landerijen onophoudend steeg.

Ten einde het bedrag van haar eigen middelen in betere verhouding te stellen met de gestadige toeneming van de kapitalen die de Crédit Foncier de Belgique door emissie van obligatiën opneemt en dan weer

tegen hypotheek uitleent, heeft een buitengewone vergadering, gehouden op 8 Februari 1938, besloten het kapitaal van de vennootschap te verhoogen tot 25 miljoen frank, zoodat de eigen middelen, reserves inbegrepen, 50 miljoen frank bereiken.

De zakenomvang van de *Crédit Foncier de Belgique* nam een verdere uitbreiding en de uitslagen zullen toelaten hetzelfde dividend uit te keeren als verleden jaar.

Crédit Foncier d'Extrême-Orient. — De zakengang is bevredigend gebleven in Malaka en in de Britsche kolonie van Hong-Kong; in China daarentegen, hebben de vijandelijkheden de hypotheaire beleggingen stilgelegd. De winstderving die er het gevolg van is, werd evenwel gecompenseerd door de verhoogde opbrengst van de eigendommen der vennootschap en door de vermeerdering van de inkomsten uit het beheer van eigendommen voor rekening van derden. Van den anderen kant, zal de daling van de Chineesche munt hare uitwerking hebben op de winsten over het dienstjaar 1938 in frank uitgedrukt. Van nu af aan kan echter reeds voorzien worden, dat deze winsten, gezamenlijk genomen, niet geringer zullen zijn dan deze over het dienstjaar 1937.

Dank zij de voorzichtigheid die altijd in acht werd genomen bij het opmaken van de balans, zullen de door de vijandelijkheden veroorzaakte verliezen op de balans van het dienstjaar 1937 slechts met 37.911 Chin. Doll. voorkomen. Thans zijn alle Chineesche steden waar de vennootschap hare bedrijvigheid uitoefent, door Japanneesche troepen bezet en geen enkele nieuwe schade werd vastgesteld.

De uitkeerbare winst over het dienstjaar 1937 bedroeg 8.337.000 fr. tegen 7.543.000 fr. in 1936.

Crédit Maritime et Fluvial de Belgique en Société Belge de Crédit Maritime. — De exploitatie van de binnenscheepvaart was, gansch het jaar 1938, even gunstig als in 1937.

De noodzakelijk geworden vervanging van de oudste vaartuigen bracht talrijke kredietaanvragen mede; deze waren echter niet voldoende om de uitstaande kredieten op het vroeger bereikt niveau te handhaven.

De **Société Belge de Crédit Maritime** heeft, in algemeene vergadering van 25 April 1938, besloten een dividend van 5 p. c. uit te keeren.

De **Crédit Maritime et Fluvial de Belgique** heeft, zooals voorheen, de winst over het dienstjaar 1937 aan afschrijvingen besteed. Daar de sinds verscheidene jaren doorgevoerde saneering van oude schuldverdringen, die in zekere mate dubieus werden door waardeverlies van de onderpanden, thans zoo ver gevorderd is dat een juister beoordeeling mogelijk werd van de risico's die nog aan deze verrichtingen zijn verbonden, hebben de aandeelhouders, op 5 December 1938, in buitengewone vergadering besloten het maatschappelijk kapitaal te verminderen van 16 op 12 miljoen frank, en het beloop van de vermindering, deels aan afschrijvingen en deels aan wedersamenstelling van reserves, te besteden.

Société Hypothécaire Belge Américaine. — De buitengewone vergadering van 25 Mei 1938 heeft besloten het maatschappelijk kapitaal van 18.000.000 frank op 9.000.000 frank terug te brengen, door vermindering van de nominale waarde der kapitaal-aandeelen van 1.000 op 500 frank, en door volledige vrijstorting van de aandeelen waarop slechts 200 frank was opgeroepen. Deze vrijstorting geschiedde door uitkeering van een uitzonderlijk dividend.

Voorts, heeft de buitengewone vergadering van 22 December 1938 besloten den duur van de vennootschap te verlengen voor een nieuwe periode van 30 jaar; deze gelegenheid werd te baat genomen om de statuten te herzien en in overeenstemming te brengen met de thans van kracht zijnde wetgeving.

Naar de vooruitzichten, zullen de uitslagen over het boekjaar 1938 bevredigend zijn.

Banque Hypothécaire Franco-Argentine. — In de economische ontwikkeling van Argentinië is, tijdens de tweede helft van 1937 en in 1938, een periode van stilstand ingetreden, ten gevolge van den slechten graanoogst die 35 p. c. minder opleverde dan de vorige campagne.

Gelukkig zijn de vooruitzichten voor de tegenwoordige campagne veel meer bevredigend.

Alhoewel de omvang van de hypothecaire verrichtingen, gedurende het dienstjaar geëindigd op 30 Juni 1938, beperkt bleef, boekten de bedrijfsinkomsten van de Bank nochtans nieuwen vooruitgang, dank zij een grootere regelmatigheid in den dienst der nieuwe leeningen, de aanzuivering van achterstallen en een betere opbrengst van de eigendommen. Voorts, zijn de transfervoorwaarden verbeterd. De zuivere winst bedraagt 19.847.000 frank tegen 10.744.000 frank voor het vorig dienstjaar; zij heeft de uitkeering toegelaten van een bruto dividend van 120 frank per aandeel, tegen 65 frank.

De Bank heeft deelgenomen aan de oprichting van de « Compania Anonima de Inversiones y Mandatos », Argentijnsche vennootschap aan dewelke zij besloten heeft het beheer van haar domein toe te vertrouwen.

Compagnie Belge d'Assurances Générales sur la Vie. — De ontvangsten over het dienstjaar 1937 hebben meer dan 246 miljoen frank bereikt; de uitslagen hebben toegelaten de buitengewone reserves met 5 miljoen frank te vermeerderen en 9.563.000 frank uit te keeren.

Het netto dividend op het aandeel aan toonder werd van 245 op 255 frank gebracht.

Voor de verzekerden aangenomen tot deelneming in de winsten, werd het deelgerechtigd verzekerd kapitaal met 1 p. c. verhoogd, wat een storting van circa 3.400.000 frank op de mathematische reserves vergde.

De uitslagen over het dienstjaar 1938 zullen even gunstig zijn daar de productie nagenoeg het niveau van vorig jaar bereikt.

La Royale Belge. — De ontvangsten over het dienstjaar 1937 hebben 200 miljoen frank bereikt en de uitgaven hebben toegelaten een netto dividend van 210 frank per kapitaaldeel uit te keeren, de buitengewone reserves te vermeerderen en de verzekerden op het leven ruim in de winsten te laten deelen.

De uitgaven over 1938 zullen, naar alle waarschijnlijkheid, even gunstig zijn.

Compagnie d'Assurances « L'Urbaine ». — Het bedrag van de geïnde premieën was gedurende dit dienstjaar nagenoeg hetzelfde als in 1937.

De nieuwe productie bleef normaal en het percentage van rampen was bevredigend; in de afdeling « Werkongevallen », namelijk, wordt een merkelijke verbetering vastgesteld.

De uitgaven zijn gunstig en de winst zal de gewone uitkeeringen toelaten.

Caisse Nationale de Retraite et d'Assurances. — De uitgaven over het dienstjaar 1938 vertoonen nieuwen vooruitgang. De premieën tijdens het dienstjaar geïnd bedragen 42.500.000 frank, hetzij een vermeerdering van 8 p. c. tegenover het vorig dienstjaar.

Compagnie Belge d'Assurance-Crédit. — De uitgaven van deze vennootschap zijn in 1937 merklijk vooruitgegaan; zij hebben toegelaten een netto dividend van 5 p. c. uit te keeren en de reserves ruim te voorzien. Ofschoon het dienstjaar 1938 den terugslag onderging van de dalende conjunctuur, zal het eveneens zeer bevredigende resultaten opleveren.

II. — SPOORWEGEN.

Compagnie Belge de Chemins de fer et d'Entreprises. — De balans op 30 Juni 1938 sloot met een winstsaldo van 10.123.000 frank dat een dividenduitkeering van 30 frank bruto per maatschappelijk aandeel heeft toegelaten.

De bedrijvigheid van de bijzonderste filialen blijft bevredigend.

De werken voor het aanleggen van twee baanvakken van den transiranischen spoorweg werden met een voorsprong van verscheidene maanden op den bepaalden termijn voltooid en werden hoog gewaardeerd. Er wordt thans onderhandeld over het opmaken van de definitieve rekeningen van deze onderneming, daar reclamaties loopend over een aanzienlijk bedrag bij de regeering van Iran werden ingediend.

De afdammingswerken aan de Vesder worden ijverig doorgezet.

Compagnie Auxiliaire Internationale de Chemins de fer. — De betere vraag naar speciale spoorwagens die verleden jaar werd vastgesteld, hield aan en nam zelfs gedurende de tweede helft van het dienstjaar nog toe.

De aangesloten ondernemingen handhaafden over 't algemeen hunne toenemende bedrijvigheid.

Société Belge de Chemins de fer en Chine. — De militaire operaties van Japan in China hebben zich verder uitgebreid en er is nog geen enkele oplossing van het conflict in vooruitzicht. Door dezen toestand, zag de maatschappij zich genoopt haar organisatie te beperken tot het strikt noodige kader om haar bedrijvigheid, zoodra de omstandigheden het zullen toelaten, te kunnen hervatten. Ondertusschen, blijft zij met dezelfde nauwgezetheid de belangen behartigen van de houders van Chineesche leeningen die door haar bemiddeling werden uitgegeven en beijvert zij

zich om de invordering van de schulden van de Chineesche Regeering voor de leveringen van materieel die gedaan werden met de waarborg van den « Nationalen Delcredere Dienst ».

Compagnie Générale de Chemins de fer dans la Province de Buenos-Ayres. — Het dienstjaar 1937-1938 werd gekenmerkt door een samenloop van ongunstige omstandigheden, namelijk door de late vorst die een groot deel van den graanoogst heeft vernield en door een zeer groote droogte die den maïsoogst ernstig heeft beschadigd.

Van den anderen kant, werd de spoedige afzet van de Argentijnsche graanproductie gehinderd door den rijken oogst van het Noordelijk-half-rond en de uitvoer kon slechts zeer traag geschieden.

In deze voorwaarden, werden de laagste bruto ontvangsten geboekt die de maatschappij sedert negentien jaar gekend heeft. Nochtans, dank zij de bijkomstige winsten van intresten, wissel en diversen, sluiten de rekeningen, na dekking van den obligatiëndienst, met een zuiver beschikbaar saldo van 900.000 frank hetwelk, bij besluit van de algemeene vergadering, besteed werd aan het hernieuwingsfonds.

Société Luxembourgeoise des Chemins de fer et Minières Prince-Henri. — Het verkeer van 1937 werd ongelukkigerwijze in 1938 niet gehandhaafd. Ofschoon, sedert de maand November, eenige verbetering wordt vastgesteld, moeten nochtans voor 1938 ongunstige uitslagen voorzien worden.

De twee gevoerde processen zijn nog steeds bij het Hooggerecht ahangig.

III. — STEENKOLENMIJNEN.

VERGELIJKENDE TABEL VAN DE PRODUCTIE
der steenkolenmijnen gepatroneerd door de SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE
(Oud bekken)

Vennootschappen	1913	1934	1935	1936	1937	1938
	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton
Ouest de Mons . . .	405.160	612.000	627.000	620.000	686.000	674.000
Hornu et Wasmes. . .	477.800	622.000	661.000	663.000	697.000	628.000
Produits.	527.900	733.900	794.000	784.000	856.000	846.000
Levant du Flénu . . .	551.000					
Charbonnages Belges.	650.200	651.300	675.000	646.100	673.700	607.300
Monceau-Fontaine. . .	654.600	1.255.000	1.294.300	1.382.500	1.502.000	1.619.000
Marcinelle-Nord . . .	370.700					
Charbonnages Réunis.	605.400	574.500	510.400	475.300	497.400	481.000
Gouffre	321.000	278.500	287.000	283.400	353.600	386.300
Bois d'Avroy	299.000	239.600	252.300	242.550	231.750	264.650
Totaal.	4.862.700	4.966.800	5.101.000	5.096.850	5.497.450	5.506.250

Charbonnages André Dumont. — De productie van deze steenkolenmijnen bereikte in 1938 ongeveer dezelfde tonnenmaat als in 1937, hetzij 1.340.000 ton tegen 1.360.000.

Als gevolg van de vertraging van den kolenhandel was de afzet minder gemakkelijk. De uitslagen blijven nochtans gunstig.

Charbonnages de Beeringen. — De productie van 1938 was nagenoeg dezelfde als vorig jaar (1.146.000 ton). De vermeerdering van de stocks, (70.000 ton), zou veel belangrijker zijn geweest indien de vennootschap

er sedert verscheidene jaren niet voor gezorgd had zich talrijke afzetmogelijkheden in het buitenland te verzekeren. De winsten over 't boekjaar 1937 lieten toe een dividend van 5 p. c. uit te keeren en belangrijke afschrijvingen te doen.

Niettegenstaande de merkelijk minder gunstige economische omstandigheden, zullen de uitslagen over 't boekjaar 1938 nog merkelijk zijn.

Charbonnages de Houthaelen. — Tegen medio 1938, werden de definitieve ophaal-installaties van een der schachten in werking gesteld, hetgeen een sneller doorvoering toeliet van de ondergrondse voorbereidingswerken.

De voortbrenging van steenkolen zal tijdens de eerste maanden van 1939 kunnen beginnen.

Het meerendeel van de bovengrondse installaties zijn gereedgekomen; de aanbouw van de schift- en waschinstallatie is reeds ver gevorderd.

Charbonnages de Dahlbusch. — De zuivere winst over 1937 bereikte, na afschrijvingen, 934.818 Rm, en liet de uitkeering toe van een dividend van 6 p. c. op de gewone- en van 7 p. c. op de bevoorrechte aandelen, terwijl 9.993 Rm. op nieuwe rekening werden overgeboekt.

De zuivere winst over 't boekjaar 1936 bedroeg 771.037 Rm. en een dividend van 5 p. c. werd uitgekeerd zoowel op de gewone als op de bevoorrechte aandelen.

Charbonnages Réunis «Laura et Vereeniging». — De winst over 1937 liet de uitkeering toe van een netto dividend van 200 frank per titel. na besteding van 1.926.800 gulden aan afschrijvingen.

De productie van 1938 bereikt ongeveer anderhalf miljoen ton en de uitslagen over dit boekjaar zijn bevredigend.

The Chinese Engineering and Mining Company Limited. — Het begin van het boekjaar viel samen met den aanvang van de vijandelijkheden tusschen China en Japan. Desniettemin, bereikte de productie, in 1937-38, 4.402.000 ton en de verkoopen 4.213.000 ton, tegen 4.146.000 ton in 1936-37.

Een betere verkoopprijs werd verkregen, zoodat de winst, in Chineesche dollar, hooger was dan vorig boekjaar, maar de waardevermindering van deze munt deed de winst in pond sterling afnemen. De balans op 30 Juni 1938 vertoont nochtans een zuivere winst van Pond stg. 215.212, tegen Pond stg. 173.248 op 30 Juni 1937.

Het dividend bedroeg 7,5 p. c. vrij van belastingen.

Zooals blijkt uit de wekelijksche staten, zijn productie en verkoop gedurende de eerste maanden van het boekjaar nog aanzienlijk vermeerderd.

IV. — METALLURGIE. — CONSTRUCTIEWERKHUIZEN.

Société d'Angleur-Athus. — Niettegenstaande de afneming van de bedrijvigheid in de metallurgische afdeelingen en in de steenkolenmijnen, was de bruto winst over 't boekjaar, afgesloten op 30 Juni 1938, slechts weinig lager dan de vorige.

Van sommige buitengewone lasten vrijgesteld, liet het saldo van de rekening van winst en verlies toe 37 miljoen frank aan afschrijvingen op Immobiliën te besteden en het vorig dividend te handhaven.

De Maatschappij heeft haar politiek van massale terugbetalingen op haar schuld op langen termijn voortgezet en haar uitrusting verder verbeterd.

Société John Cockerill. — De verkochte producten stegen van het een boekjaar op het ander van 554 tot 816 miljoen frank.

De financieele toestand, verleden jaar reeds beter geworden door de conversie van de leening in gulden, werd nog verlicht door opheffing van de massale terugbetalingen voorzien door de modaliteiten van de leening bij de Spaarkas; deze is thans terugbetaalbaar in twintig jaar.

De bruto winst over 't boekjaar 1937-1938 bereikte 116.872.000 frank die de verdeling toeliet van 68.482.000 frank.

Na besteding van 54.261.000 frank aan afschrijvingen, werd een onveranderd dividend uitgekeerd van 60 frank bruto, hetzij fr.45,48 netto.

Société Anonyme des Laminoirs, Hauts Fourneaux, Forges, Fonderies et Usines de la Providence. — De gemiddelde productie van de afdelingen dezer vennootschap was, gedurende het boekjaar 1937-1938, wat lager.

De bruto winsten zijn nagenoeg dezelfde gebleven.

Het netto dividend per maatschappelijk aandeel bedroeg 850 frank, tegen 800 frank verleden jaar.

Deze machtige onderneming, met menigvuldige bedrijvigheden, heeft in 1938 de honderdste verjaring van haar stichting gevierd.

Société Métallurgique de Sambre et Moselle. — De balans op 30 Juni 1938 sluit met een wat geringere winst dan vorig jaar; na alle noodig geachte afschrijvingen, kon een onveranderd dividend van 175 frank bruto worden uitgekeerd.

De Vennootschap drijft haar politiek van perfectionneering van haar installaties verder door.

Société des Hauts Fourneaux et Aciéries de Differdange, St-Ingbert, Rumelange (Hadir). — De balans op 31 December 1937, vertoonde

een merkelijk hooger winstsaldo als gevolg van een tijdelijke toename van de vraag naar metaalproducten.

Na besteding van 35.000.000 frank aan afschrijvingen, bedroegen de winsten inderdaad 39.560.000 frank, tegen 26.730.000 vorig jaar; zij lieten de uitkeering toe van een dividend van 320 frank per aandeel.

Gelet op de economische depressie die gedurende het eerste halfjaar een zeer merkelijke inzinking van de productie veroorzaakte, zijn de vooruitzichten over 't boekjaar 1938 bevredigend.

Société des Aciéries Réunies de Burbach-Eich-Dudelange (Arbed). — Zooals te verwachten was, zullen de uitslagen over 't boekjaar 1938 merkelijk lager zijn dan vorig jaar.

De fabrieken werken thans nog in verminderd tempo, ofschoon dezen laatsten tijd eenige verbetering is ingetreden op de uitvoermarkt der metaalproducten.

Les Ateliers Métallurgiques. — Volgens het verslag over 't boekjaar geëindigd op 30 Juni 1938, was de bedrijvigheid van de voornaamste afdelingen nogal bevredigend, maar door de hevige medediging werden geen vergeldende prijzen verkregen.

Een geringe winst werd verwezenlijkt en in mindering gebracht van het vorig verliessaldo.

La Brugeoise et Nicaise et Delcuve. — De ontvangen bestellingen waren onvoldoende om gedurende gansch het boekjaar, dat eindigde op 30 Juni 1938, een gevolgde bedrijvigheid aan te houden; de vooruitzichten zijn echter gunstiger.

Het saldo van de rekening van Winst en Verlies werd besteed aan afschrijvingen en aan de vorming van reserves.

V. — NIET-IJZERHOUDENDE METALEN.

Société Générale des Minerais. — De winst over het boekjaar 1937 bedroeg 10.822.000 frank en liet de uitkeering toe van een dividend van 12 p. c. aan het vrijgestort kapitaal.

Société des Mines et Fonderies de Zinc de la Vieille-Montagne. — De productie van ruwe zink bereikte, in 1937, 118.357 ton, deze van de Duitsche filiale niet inbegrepen.

De bedrijvigheid van de verscheidene instellingen bleef bevredigend.

Na, gedurende de drie eerste maanden van 1937, hun stijging te hebben voortgezet, daalden de zinkprijzen bijna voortdurend tot op het einde van het jaar.

De zuivere winst over 't boekjaar 1937 bedroeg 19.946.000 frank en liet de uitkeering toe van een dividend van 60 frank netto aan de tienden aandeel A en van 15 frank netto aan de aandeelen B.

Société Générale Métallurgique de Hoboken. — Gedurende het maatschappelijk boekjaar geëindigd op 30 Juni 1938, hebben al de afdeelingen van de vennootschap een groote bedrijvigheid aan den dag gelegd; de producties van lood, koper, tin, cobalt en edelmetalen, evenals deze van zwavelzuur, waren in nieuwen vooruitgang op de cijfers van het vorig boekjaar.

De winsten over dit boekjaar waren ten zeerste bevredigend; na toevoegingen aan de wettige reserves om deze op 10 p. c. van het kapitaal te brengen en na besteding van 10.000.000 frank aan het speciaal reservefonds, liet het saldo toe een netto dividend van 125 frank per aandeel uit te keeren op het nieuw kapitaal van 150.000.000 frank, tegen 100

frank per titel op het oud kapitaal van 100.000.000 frank voor het vorig boekjaar.

Compagnie des Métaux d'Overpelt-Lommel et de Corphalie. — De bruto winst over het dienstjaar 1937/1938 bereikte 24.317.000 frank.

Na dekking van de financieele lasten en besteding van 16.690.000 frank aan afschrijvingen op gebouwen en uitrusting, bedroeg de uitkeerbare winst 4.626.000 frank, die toeliet hetzelfde dividend uit te keeren als voor het vorig boekjaar; hetzij fr. 4,60 netto per preferent aandeel en 23 frank netto per maatschappelijk aandeel.

Aan de deelnemende obligaties werd een extra-intrest van fr. 4,60 netto toegekend.

Société Anonyme G. Dumont et Frères, à Sclaigneaux. — Het boekjaar gesloten op 31 December 1937 liet, na aftrek van alle lasten en onkosten, een winst over van 2.827.000 frank die uitsluitend aan afschrijvingen werd besteed.

Société des Mines et Usines à Zinc de Silésie. — Het boekjaar 1937 eindigde in veel gunstiger voorwaarden dan de vorige. De algemeene opleving van 1937 liet een uitbreiding toe zoowel van de kolen- als van de zinkproductie.

Daar de vorige verliezen volledig werden afgeschreven door de kapitaalvermindering, vermeld in ons vorig verslag, liet de winst van 2 miljoen 603.382 zlotys toe, een bedrag van 465.900 zlotys te besteden aan de uitkeering van een dividend aan de aandeelen; het saldo werd nageenog gansch aan afschrijvingen besteed.

In 1938, heeft de daling van de metaalprijzen de uitslagen van de zinkfabrieken beïnvloed, terwijl de gang van de afdeeling « steenkolen » bevredigend is gebleven.

VI. — ELECTRICITEIT.

Société de Traction et d'Electricité. — Het kapitaal van deze vennootschap werd, op 31 December 1936, teruggebracht van 190.000.000 frank op 178.625.000 frank door terugbetaling van de bevoorrechte aandelen van 100 frank; het is sindsdien vertegenwoordigd door 357.250 kapitaalaandelen van 500 frank.

Voor het boekjaar 1937, heeft de vennootschap een onveranderd netto dividend van 70 frank per aandeel uitgekeerd.

Compagnie Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles (Electrobel). — De winst over het boekjaar 1937 was ongeveer 12 p. c. hoger dan deze over het vorig jaar. Het dividend werd vastgesteld op 80 frank per kapitaalaandeel.

De inkomsten uit participaties in vennootschappen met uitbatingszetel in het buitenland ondergingen, in 1938, een vermindering, als gevolg van de daling van zekere valuta's en van de verscherping van monetaire controlemaatregelen; de inkomsten van Belgischen oorsprong, daarentegen, waren hoger dan in 1937, tengevolge van de vermeerdering van de uitgekeerde dividenden.

Dank zij de vermindering van de financieele lasten op obligatiën, die voor de eerste maal over een volledig boekjaar draagt, zal de winst over 1938 belangrijker zijn dan deze over 1937.

VII. — GLASFABRIEKEN.

Verreries de Mariemont. — Het boekjaar geëindigd op 30 Juni 1938 liet een uitkeerbaar saldo over van ongeveer 638.000 frank, na overschrijving van 300.000 frank op een fonds voor compensatie van min-waarden. Het dividend bedroeg 10 frank netto per titel.

Société des Cristalleries du Val-Saint-Lambert.— Door het voortduren van een toestand die weinig geschikt is voor een uitbreiding van den afzet van deze Vennootschap, wier producten onder de weeldeartikelen gerangschikt zijn, kunnen de getroffen aanpassingsmaatregelen hun volle uitwerking nog niet laten voelen. Doch de nieuwe hervormingen aan de samentrekking van de fabricage, van den eenen kant, en aan de handelsorganisatie, van den anderen kant, laten toe de toekomst met meer vertrouwen tegemoet te zien.

VIII.—SCHEIKUNDIGE INDUSTRIE.

Société Carbonisation Centrale. — De uitslagen over het jaar 1937 waren bijzonder gunstig; de winst bereikte 22.338.000 frank, en werd volkomen aan afschrijvingen besteed.

De uitslagen over het boekjaar 1938, alhoewel nog voordeelig, zijn nochtans in fellen achteruitgang tengevolge van den slechten verkoop van de cokes die in de ijzerindustrie geen normalen afzet vonden; de bedrijvigheid van de Cokesovens moest vertraagd worden.

Société Carbochimique. — Het boekjaar 1937 sloot met een winst van 22.121.000 frank, gansch aan afschrijvingen besteed.

IX.—TEXTIELINDUSTRIE.

Het honderdste maatschappelijk boekjaar van de **Linière Gantoise** was een van de meest ontmoedigende van haar geschiedenis.

De moeilijke toestand van de vlasnijverheid heeft de Linière Gantoise genoopt een politiek van afwachting aan te nemen.

De bedrijvigheid van haar fabrieken werd teruggebracht op 25 p. c. van het normaal peil; de daardoor ontstane verliezen konden nochtans, in ruime mate, gecompenseerd worden door de uitvoering van oude bestellingen, tijdens de eerste maanden van het boekjaar.

De zakenomvang van de **Union Cotonnière** laat, voor 't boekjaar 1938, bevredigende uitslagen voorzien; de sterke financieele toestand van de Vennootschap laat haar toe telken jare belangrijke bedragen te besteden aan de moderniseering van haar bedrijf.

Tissage « La Flandre ». — Het boekjaar 1937-1938 had veel te lijden van het gebrek aan bestellingen uit het buitenland, bijzonderlijk gedurende de tweede helft van het dienstjaar.

In October 1938 was de bedrijvigheid op het laagste punt gevallen, doch de vooruitzichten over het loopend boekjaar laten een betere toekomst tegemoet zien.

X.—SCHEEPVAART.

Union Financière et Maritime. — Gevolg gevend aan den wensch door de aandeelhouders uitgedrukt, heeft de Raad van Beheer aan een Buitengewone Vergadering, gehouden op 7 Juni 1938, voorgesteld de balans op te maken op 30 Juni in plaats van op 31 December, om aldus tot de verdeling van de winsten over te gaan weinigen tijd na de inning van de dividenden op de aandelen in portefeuille.

Als gevolg van dit besluit, heeft de Union Financière et Maritime, bij uitzondering, in den loop van 1938, twee coupons betaald: de eene, van 30 frank netto, in Juni, en de andere, van 50 frank netto, in October,

hetzij respectievelijk de dividenden over het jaar 1937 en het overgangsboekjaar 1938.

Niettegenstaande de inkrimping van het internationaal ruilverkeer, worden de operaties van de dochter-maatschappijen op bevredigende wijze voortgezet.

Twee omstandigheden hebben de Compagnie Maritime Belge in staat gesteld, ondanks de vermindering van te verschepen goederen, een winstgevende bedrijvigheid te handhaven: haar programma van scheepsbouw is grootendeels verwezenlijkt zoodat ze over moderne schepen beschikt met groote capaciteit en economische exploitatie; van den anderen kant, werd de exploitatie van de regelmatige diensten in zekere mate gebaat door de internationale zeevaartovereenkomsten.

XI.— DIVERSE ONDERNEMINGEN.

De inkomsten van de portefeuille van de **Union Financière et Industrielle Liégeoise** werden gunstig beïnvloed door de bevredigende uitslagen in 1937 behaald door het meerendeel van de vennootschappen waarin zij belangen bezit.

De **Fabrique Nationale d'Armes de Guerre** na, sedert acht jaar haar dividenduitkeering te hebben onderbroken, heeft in 1938 een bruto dividend van 40 frank betaald.

« **Copalux** », **Compagnie Luxembourgeoise de Participations Industrielles**. — Deze vennootschap heeft haar eerste maatschappelijk boekjaar afgesloten op 31 Juli 1938. De samenstelling van haar portefeuille is dezelfde gebleven als bij de stichting. Zij heeft een dividend van 6 p. c. uitbetaald.

Niettegenstaande een tijdelijke onderbreking, veroorzaakt door de politieke gebeurtenissen, heeft de **Compagnie Immobilière de Belgique** haar verhandelingen tegen bevredigende prijzen kunnen voortzetten.

De behaalde winsten waren nagenoeg dezelfde als vorig jaar; zij zullen toelaten ongeveer hetzelfde dividend uit te keeren als verleden jaar. De algemeene toestand blijft gunstig.

In den loop van 1938, werd eene Buitengewone Vergadering gehouden met het oog op de herziening en de samenordening van de standregelen van de vennootschap en ten einde deze onder het regime van de samengeordende wetten op de naamlooze vennootschappen te stellen.

Het maatschappelijk kapitaal van 6.250.000 frank werd, door een inlijving van reserves, op 35.000.000 frank gebracht, verdeeld in 50.000 aandeelen zonder aanduiding van waarde.

Société de Merbes-Sprimont. — Het boekjaar afgesloten op 30 Juni 1938 heeft het tekort met 13.400.000 frank verhoogd, zoodat het gezamenlijk bedrag 33.000.000 frank bereikt.

Eene financieele reconstructie van de Vennootschap werd op 30 November doorgevoerd. Zij behelsde hoofdzakelijk de nietigverklaring van het kapitaal van 71.500.000 frank, dat vervolgens, door inbreng van schuldvorderingen op 10.000.000 frank werd vastgesteld. Voorts, hebben de schuldeischers verzaakt aan meer dan 20.000.000 frank en toegestemd in een vermindering van den intrest op het overige deel.

De schulden van de Vennootschap werden aldus met 30.000.000 frank verminderd en haar jaarlijksche financieele lasten met ongeveer 2.800.000 frank.

Raffinerie Tirlemontoise. — De financieele uitslagen over 't boekjaar zijn in lichten achteruitgang op deze van 1936-1937, alhoewel de verkoop van producten hooger was dan de vorige jaren.

Deze vermindering spruit voort uit de daling van de koersen van de suiker en het toenemen van de werkkosten.

De uitkeerbare winst bedroeg 15.176.000 frank tegen 15.640.000 frank, en liet een dividenduitkeering toe van 60 frank netto per aandeel, tegen 65 frank.

XII.—KOLONIALE ONDERNEMINGEN.

Compagnie du Congo pour le Commerce et l'Industrie. — De balans, afgesloten op 30 Juni 1938, vertoont een winst van 11.224.000 frank, die toelaat 9.504.000 frank aan de dividenduitkeering te besteden, tegen 5.229.000 frank vorig jaar. Het dividend bedroeg fr. 57,60 netto op de 160.000 kapitaalaandeelen, tegen fr. 41,50 netto op 120.000 kapitaalaandeelen, in 1937.

De operaties waartoe de Vennootschap, in den loop van het maatschappelijk boekjaar, overging, hebben de inventariswaarde van de portefeuille doen stijgen van 128.084.000 frank tot 170.240.000 frank. Op den datum van de balans, bedroeg de beurswaarde van de portefeuille een meerwaarde van 40 p. c. op de inventariswaarde.

Zooals voorzien, waren de winsten van de koloniale ondernemingen waarin de Vennootschap belangen bezit, in 1937, opnieuw hoger. De inkomsten van de portefeuille, over het boekjaar 1937-1938, werden er merkkelijk door beïnvloed : de geïnde dividende bereikten in totaal 11.030.000 frank, hetzij ongeveer 5 millioen meer dan in 1936-1937.

Compagnie du Chemin de fer du Bas-Congo au Katanga. — De toeneming van het vervoer op het door de maatschappij geëxploiteerd net die, als gevolg van een verbeterde conjunctuur, werd waargenomen

tegen het einde van 1936, breidde zich tijdens het eerste halfjaar van 1937 verder uit; doch, reeds op het einde van hetzelfde jaar, had de verminderde kopervoortbrenging een vertraging van het vervoer voor gevolg.

De **Compagnie du Chemin de fer du Katanga** heeft de volgende netto dividende kunnen uitkeeren :

34,62 frank op de winstaandeelen,

16.— frank op de gewone aandeelelen.

De **Société des Chemins de fer Léopoldville-Katanga-Dilolo** moest de intrestenwaarborg van de Kolonie niet meer aanspreken; zij kon zelfs het dividend op de preferente aandeelelen tot 5 p. c. vermeerderen, hetzij 1 p. c. meer dan de gewaarborgde intrest.

Union Minière du Haut-Katanga. — De koperproductie van de Union Minière werd, gedurende het dienstjaar 1938, geregeld volgens de vraag van de markt. Deze was minder druk dan in 1937. Tegen het einde van het jaar echter, werd de bedrijvigheid van de mijnen door een herneeming in de verkoopen opnieuw uitgebreid. De totale productie van de Union Minière bereikte ongeveer 124.000 ton koper. Het vorig jaar, bedroeg de productie 150.000 ton, doch deze werd gedeeltelijk in 1938 verkocht en afgeleverd. Wat de verkoopprijzen betreft, deze waren in 1938 gemiddeld lager dan in 1937.

De afdeeling cobalt heeft, zooals verleden jaar, gunstige resultaten opgeleverd; de Vennootschap heeft haar secundaire producties voortgezet : edelmetalen, tin, radium.

De winsten over het dienstjaar ondergingen natuurlijk den invloed van den minder gunstigen toestand van de kopermarkt. Zij zullen, behoudens onvoorziene omstandigheden, ten minste dezelfde dividenduitkeering toelaten als verleden jaar, zonder aanspraak te moeten maken op de reserve van honderd millioen frank gevormd om de dividenduitkeeringen zooveel mogelijk op hetzelfde peil te houden.

Société Internationale Forestière et Minière du Congo (Forminière).

— Verscheidene omstandigheden, namelijk de depressie in de Vereenigde Staten — voornaamste afzetmarkt voor edelgesteenten — en de internationale gebeurtenissen, hebben den verkoop van diamanten in 1938 aanzienlijk doen slinken; hij bereikte slechts een derde van de cijfers over 1937. De bedrijvigheid van de Antwerpsche diamantslijperijen werd door dezen toestand ongunstig beïnvloed. Met voldoening kan evenwel worden vastgesteld dat de prijzen, dank zij de organisatie van de diamantmarkt, bevredigend zijn gebleven.

De **Forminière** heeft, in 1937, 567.953 karaat voortgebracht, opgeleverd door 27 mijnvelden : het winstsaldo over het dienstjaar bereikte 30.714.000 frank. Een dividend van 69,70 frank netto per maatschappelijk aandeel werd uitgekeerd, tegen 73,70 frank voor het vorig dienstjaar.

Haar dochtermaatschappijen leverden bevredigende resultaten op :

1) De **Société Minière de la Tele (Tele)** had, in 1937, een productie van 441 kgr. ruw goud, opgeleverd door de mijnen die zij voor rekening van de Forminière uitbaat in Aruwimi-Ituri, Uele en Beneden-Congo. Schikkingen werden genomen om deze productie te vermeerderen. De « Tele » die werken uitvoert voor rekening van derden en die een belangrijke portefeuille bezit in aandeelen van mijnbouwondernemingen in Congo bedrijvig, heeft haar rekeningen op 31 December 1937 met een winst afgesloten van 1.567.000 frank, die toegelaten heeft de herkrijgbare coupons te betalen over de dienstjaren 1917 tot 1921 inbegrepen.

2) De **Société Forestière et Commerciale du Congo Belge (Forescom)** heeft, in 1937, 957 ton koffie, 144 ton rubber en 1.797 m³ gezaagd hout voortgebracht.

De Vennootschap heeft, in 1937, een zuivere winst geboekt van 650.000 frank, na besteding van 2.103.000 frank aan afschrijvingen. De periode van dividenduitkeeringen werd ingezet met de betaling van

de herkrijgbare dividenden van 6 p. c. op het oorspronkelijk kapitaal, pro rata temporis van de dienstjaren 1912 tot 1916 inbegrepen.

3) De **Société de Colonisation Agricole au Mayumbe (S. C. A. M.)** heeft, in 1937, 2.810 ton palmolie, 2.100 ton palmpitten, 248 ton cacao en 42 ton rubber voortgebracht.

De uitslagen over het dienstjaar (zuivere winst van 1.665.000 frank, na besteding van 2.474.000 frank aan afschrijvingen) hebben toegelaten een bruto dividend van 6 p. c. uit te keeren, hetzij 10,35 frank netto per aandeel.

4) De **Société d'Elevage et de Culture au Congo Belge (S. E. C.)** beschikte, op het einde van 1937, over een stapel van 25.403 stuks vee. Gedurende het dienstjaar bereikten de verkoopen 6.275 dieren.

Het winstsaldo bedroeg 1.018.000 frank, na afrekening van 755.000 frank besteed aan afschrijvingen; een netto dividend van respectievelijk 10,39^s frank en 9,31^s frank werd uitgekeerd aan de twee reeksen maatschappelijke aandeelen.

De **Société Minière du Bécéka** heeft, voor 1937, een netto dividend van 229,54 frank per kapitaalaandeel en van 208,36 frank per dividendgerechtigd aandeel uitgekeerd, hetzij 437,90 frank per groep tegen 461,35 frank voor het vorig dienstjaar. Aan de Kolonie werd een bedrag afgedragen van 9.836.000 frank, tegen 10.617.000 frank voor 1936.

De aanwerving en het te werk stellen van arbeiders uit de streek werd in gemeen overleg geregeld onder de Overheden, de leiders van landbouwbedrijven en de mijnbouwondernemingen; de diamantproductie kon op normale wijze worden voortgezet.

Voor de goudvoortbrengende gebieden, bereikte de productie in 1938 in de streek van Luisa 140 kg. zooals in 1937; in het zuidelijk uiteinde van de concessie bereikte zij 70 kg. tegen 25 kg. in 1937.

In den loop van het dienstjaar 1938, heeft de maatschappij verscheidene deelen van haar concessie op meer actieve wijze geprospecteerd.

Compagnie des Diamants de l'Angola. — De vermeerderde werkkraft van het materieel, zijn betere aanwending en een grootere opbrengst op gebied van werkkraften hadden, in 1938, een merkelijke verhooging van de productie voor gevolg, ofschoon het aantal arbeiders lager was.

De prospecteurs hebben hunne werken voortgezet en nieuwe reserves ontdekt die de gedane opgravingen ruimschoots compenseeren.

Het tusschentijdsch dividend van 1 sh., uitgekeerd in Januari 1938, op de winsten over het dienstjaar 1937, werd als definitief dividend voor dit dienstjaar verklaard; een zelfde tusschentijdsche uitkeering, op de uitslagen over 1938, werd in Januari 1939 betaalbaar gesteld.

De **Société des Mines d'Étain du Ruanda-Urundi (Minétain)** heeft in 1937 een zuivere winst behaald van 4.455.000 frank, na besteding van 8.365.000 frank aan afschrijvingen. Over het dienstjaar 1937 werd een netto dividend van 22,65 frank uitgekeerd op de kapitaalaandeelen, tegen 22,82 frank netto voor 1936. Aan de Regeering van Ruanda-Urundi werd, voor de haar gratis afgegeven aandelen B, overeenkomstig de nieuwe wetgeving op de mijnen, een bedrag van 703.000 frank afgedragen, tegen 636.000 frank in 1936.

Daar de reglementeering op de mijnen van Belgisch Congo tot de mandaatgebieden werd uitgebreid, heeft de maatschappij verscheidene van haar sectoren moeten reorganiseeren en nieuwe bijkomende diensten moeten inrichten die haar kostprijzen zullen beïnvloeden.

De productie over 1938 heeft nochtans nog 664 ton tinerts en 469 kg. fijn goud bereikt, tegen respectievelijk 656 ton en 338 kg. in 1937.

Société Générale Industrielle et Chimique du Katanga (Sogechim). — De zuivere winst over het dienstjaar 1937 heeft toegelaten, na afreke-

ning van de algemeene onkosten en besteding van 5.732.000 frank aan afschrijvingen, een dividend van 10 p. c. bruto uit te keeren op het kapitaal van 50 miljoen frank (tegen 8 p. c. voor 1936 en 6 p. c. voor 1935).

Tijdens het eerste halfjaar van 1938, werd een kapitaalterugbetaling van 30 miljoen frank gedaan, waardoor het kapitaal op 20 miljoen frank werd teruggebracht.

*
**

Wij hadden het droevig verlies te betreuren van den Heer Charles Fabri, Directeur van de Société Générale, overleden den 26 Mei ll.

Beheer.

Zijn groote verstandige begaafdheid samen met een grondige zakenkennis die ten dienste van de Société Générale en van het Land werden gesteld, hadden hem een faam verzekerd die tot buiten de landsgrenzen reikte.

Wij zijn hem dankbaar voor de voorname diensten die hij aan de Société Générale heeft bewezen en wij zullen hem steeds gedenken als een medewerker die de belangen van onze Instelling ten volle heeft behartigd.

Tijdens het dienstjaar verloren wij eveneens een onzer Commissarissen, M. Paul Hamoir, die met toewijding en doorzicht het mandaat heeft vervuld dat Gij hem, in 1931, hadt toevertrouwd. Wij zullen zijn aandenken met ontroering bewaren.

De algemeene vergadering van 29 November ll. heeft, met ingang van 1 Januari 1939, voor een duur van zes jaar het mandaat verlengd van de HH. Edgar Sengier et Albert D'Heur, Directeurs, en voor drie jaar, dit van den H. Baron A. de Montpellier de Vedrin en van den H. Baron de Trannoy, Commissarissen.

Zij heeft den H. Edgard Stein tot Directeur benoemd om het mandaat te voleinden van den H. Charles Fabri, en den H. Ivan Orban aangeduid om den H. Paul Hamoir als Commissaris op te volgen. Daar dit mandaat op 31 December 1938 afliep, werd het voor een duur van drie jaar, ingaande op 1 Januari 1939, verlengd.

Brussel, 10 Januari 1939.

De Secretaris,
R. DEPAS.

De Gouverneur,
A. GALOPIN.

VERSLAG VAN DEN RAAD VAN COMMISSARISSEN

MIJNE HEEREN,

Wij hechten er aan het leedwezen te betuigen dat wij hebben gevoeld bij het afsterven van den Heer Charles Fabri, Directeur, en van den Heer Paul Hamoir, Commissaris, en wij sluiten ons aan bij de Directie om beide afgestorvenen onze diepe dankbaarheid te betuigen voor de diensten die zij aan de Société Générale de Belgique hebben bewezen.

Tijdens de maandelijksche vergaderingen van den Algemeenen Raad, werden wij regelmatig ingelicht over den gang van de maatschappelijke zaken.

Wij hebben de Balans en de Rekening van Winsten en Verliezen, afgesloten op 31 December 1938, nagezien, evenals de bijlagen. De onderzoeken die wij hebben gedaan lieten ons toe de volledige juistheid van de boekingen vast te stellen.

Bijgevolg, stellen wij U voor de Balans, de Rekening van Winsten en Verliezen en de uitkeering van de winst aan te nemen zooals deze U door den Raad van Beheer worden voorgelegd.

Brussel, 24 Januari 1939.

DE COMMISSARISSEN :

De Voorzitter: ED. SOLVAY

Bon A. DE MONTPELLIER DE VEDRIN

B^{on} DE TRANNOY

H. VERMEULEN

Graaf DE PATOUL

H. GOFFINET

Graaf L. CORNET DE WAYS-RUART

I. ORBAN.

De Verslaggever:

LÉON ELIAT.

BALANS

AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 1938

BALANS AFGESLOTEN

ACTIVA	
Onroerend.	
Gebouwen en Meubilair fr.	15.000.000, »
Omzetbaar.	
Portefeuille :	
Obligaties fr.	5.110.400, »
Aandeelen van verscheidene Vennootschappen. »	2.547.906.252,57
	2.553.016.652,57
Te verzilveren waarden :	
Syndicaten, Participaties en Titels fr.	143.702.495,56
Bankier. »	116.718.139,58
Rekeningen-courant en diversen »	80.877.703,31
Orderekeningen.	
Diverse Rekeningen fr.	768.351.927,70
Neergelegde statutaire borgtochten.	Pro memoria.
	768.351.927,70
Fr.	3.677.666.918,72

Afgesloten in zitting van den Raad van de Directie van 10 Januari 1939.

De Vice-Gouverneur,
F. CATTIER.

De Directeurs,
G. BLAISE, AUG. CALLENS, Bth CARTON DE WIART,
A. D'HEUR, W. DE MUNCK, E. SENGIER, E. STEIN,
A. STOCLET, F. VAN BRÉE.

De Secretaris,
R. DEPAS.

De Gouverneur,
A. GALOPIN.

OP 31 DECEMBER 1938

PASSIVA		
Niet opvorderbaar.		
Maatschappelijk Fonds :		
636.800 Reservedeelen fr.	796.000.000, „	
Premie op uitgifte 1929, niet beschikbaar. „	288.000.000, „	
Reserve „	867.660.000, „	
		1.951.660.000, „
Opvorderbaar op termijn.		
Obligaties Société Générale fr.	318.290.000, „	
Obligaties 3 p. c. Manufactures de Glaces, enz. „	354.000, „	
Obligaties 3 p. c. Sté des Chemins de fer du Nord de la Belgique . . „	8.105.500, „	
Obligaties 4 p. c. Banque Belge pour l'Etranger „	2.500.000, „	
Deposito's op termijn van Filialen . . „	468.204.016,95	
		797.453.516,95
Crediteure Rekeningen en diversen fr.		58.452.336,26
Orderekeningen.		
Diverse rekeningen. fr.	768.351.927,70	
Neerleggers van statutaire borgtochten . .	Pro memoria.	
		768.351.927,70
Winst fr.		101.749.137,81
	Fr.	3.677.666.918,72

Gezien en goedgekeurd door de Commissarissen, vergaderd in Comité.

ED. SOLVAY, *Voorzitter.*

Baron A. DE MONTPELLIER DE VEDRIN, Baron DE TRANNOY,

H. VERMEULEN, Graaf DE PATOUL, H. GOFFINET, Graaf L. CORNET DE WAYS-RUART, I. ORBAN.

LÉON ELIAT, *Verslaggever.*

REKENING
VAN
WINSTEN EN VERLIEZEN

DIENSTJAAR 1938

REKENING VAN WINST

DEBET

Onkosten van beheer en belastingen	fr.	8.563.952,
Intresten op obligaties Société Générale	fr.	12.575.162,38
Id. id. 3 p. c. Manufactures de Glaces. etc. »		11.565, »
Id. id. 3 p. c. de la Société des Chemins de ter du Nord de la Belgique . . . »		250.016,25
Id. id. 4 p. c. Banque Belge pour l'Etranger. »		100.000, »
		12.936.743,
Afschrijvingen	fr.	30.000.000,
Te verdeelen winst : fr. 101.749.137,81.		
Aan het Reservefonds.	fr.	8.550.000, »
1 ^{ste} dividend van 5 % aan 636.800 Reserve- deelen, hetzij fr. 62.50 per titel . . . »		39.800.000, »
Aan het Weldadigheidsfonds		318.400, »
Op nieuwe rekening	fr.	10.000.000, »
Tantièmes aan de Directie op fr. 36.765.009,52 . . . »		1.470.600,38
Tweede dividend, hetzij fr. 62.50 per titel . . . »		39.800.000, »
Op nieuwe rekening	fr.	1.810.137,43
Totaal op nieuwe rekening		11.810.137,43
		101.749.137
Het dividend zal betaalbaar zijn met fr. 125, » netto.		
TOTAAL . . . fr.		153.249.834

N VERLIEZEN OVER 1938

CREDIT

Op nieuwe rekening	fr.	18.267.417,85	
Min : bestemming voor belastingen	»	1.951.689,56	
Netto, op nieuwe rekening	fr.		16.315.728,29
ntresten, dividenden op aandelen, provisies en diversen	»		136.934.106,14
TOTAAL . . . fr.			153.249.834,43

*Portefeuille der Aandeelen
van verscheidene Vennootschappen.*

Fr. 2.547.906.252,57.

I. — **Banken.**

Kredietinstellingen. — Verzekeringen.

500.000	aandeelen van	500 fr.	van de Banque de la Société Générale de Belgique;
33.750	»	500 »	van de Banque d'Anvers;
29.700	»	1.000 »	van de Banque Belge pour l'Etranger (Extrême-Orient);
18.000	»	100 £	van de Banque Belge pour l'Etranger (Overseas) Limited (25 £ gestort);
14.000	»	500 fr.	van de Banque Belge pour l'Etranger, Paris ;
51.650	»	500 »	van de Banque Belge pour l'Etranger, Paris (125 frank gestort);
4.500	»	500 »	van de Banque de l'Union Parisienne ;
5.000	»	1.000 Lux. fr.	van de Banque Générale du Luxembourg, te Luxemburg (375 lux. frank gestort);
6.450	»	500 fr.	van de Banque d'Etat du Maroc ;
3.725	»	2.000 »	van de Banque Française d'Acceptation (500 frank gestort) ;
25.000	»	25 Alb. fr.	van de Banque Nationale d'Albanie (alb. fr. 7,50 gestort) ;
10.997	»	1.000 fr.	van de Crédit Foncier de Belgique (200 fr. gestort);
3	»	1.000 »	van de Crédit Foncier de Belgique, volgestort ;
15.000	»	250 »	van de Crédit Foncier d'Extrême-Orient (gewone);

48.000	aandeelen van	250 fr.	van de Crédit Foncier d'Extrême-Orient (preferente);
2.000	»	800 »	van de Crédit Maritime et Fluvial de Belgique (100 fr. gestort);
2.948	»	1.000 »	van de Société Belge de Crédit Maritime (200 fr. gestort);
3.964	»	500 »	van de Société Hypothécaire Belge-Américaine (kapitaal);
300	»	z. v. v. n.	id id. (dividend);
8.300	»	500 fr.	van de Banque Hypothécaire Franco-Argentine (250 fr. gestort);
5.000	»	250 »	van de Compagnie Belge d'Assurances Générales sur la Vie (preferente);
2.000	»	2.000 »	van de Société Anonyme d'Assurances sur la Vie et contre les Accidents « La Royale Belge » (preferent kapitaal — 500 fr. gestort);
3.850	»	500 »	van de Compagnie Belge d'Assurances « L'Urbaine » (100 fr. gestort);
1.000	»	500 »	van de Caisse Nationale de Retraite et d'Assurance (100 fr. gestort);
2.980	maatsch. aand.	van de Compagnie Belge d'Assurance-Crédit (van $\frac{1}{17.000}$)	(200 fr. gestort).

II. — Spoorwegen.

75.000	maatsch. aand.	van de Compagnie Belge de Chemins de fer et (van $\frac{1}{300.000}$) d'Entreprises ;
10.000	»	(van $\frac{1}{37.000}$) van de Compagnie Auxiliaire Internationale de Chemins de fer ;
2.368	aandeelen van	1.000 fr. van de Société Belge de Chemins de fer en Chine ;
10.000	»	500 » van de Compagnie Générale de Chemins de fer dans la Province de Buenos-Ayres ;

19.200 aandeelen van 500 fr. van de Société Luxembourgeoise des Chemins de fer et Minières Prince-Henri.

III. -- Steenkolenmijnen.

1.767 aandeelen (van $\frac{1}{7.730}^e$) van de Société du Charbonnage d'Hornu et Wasmes ;

14.550 » (van $\frac{1}{31.018}^e$) van de Société des Charbonnages du Levant et des Produits du Flénu ;

6.985 maatsch. aand. van de Société des Charbonnages de Monceau-
(van $\frac{1}{18.300}^e$) Fontaine ;

4.710 aandeelen van 500 fr. van de Société des Charbonnages Réunis, à Charleroi ;

1.690 » (van $\frac{1}{4.745}^e$) van de Société des Charbonnages du Gouffre ;

4.990 » 500 fr. van de Société du Charbonnage du Bois d'Avroy ;

11.475 maatsch. aand. van de Société des Charbonnages Unis de l'Ouest
(van $\frac{1}{31.000}^e$) de Mons ;

2.500 aandeelen van 500 fr. van de Société des Charbonnages des Grand-Conty et Spinois (in liquidatie);

39.750 » 250 » van de Société Charbonnages André Dumont ;

28.850 » 500 » van de Société des Charbonnages de Beeringen ;

9.600 maatsch. aand. van de Société de Recherches et d'Exploitation
(van $\frac{1}{18.000}^e$) Eelen- Asch ;

59.950 » (van $\frac{1}{275.000}^e$) van de Société Charbonnages de Houthaelen ;

4.800 aandeelen van van de Société des Charbonnages Dahlbusch (pre-
100 RMk. ferente);

24.970 » (van $\frac{1}{80.000}^e$) van de Société des Charbonnages Réunis Laura et Vereeniging ;

16.000 » van 1 £ Chinese Engineering and Mining C^e Ltd. (Kaiping).

IV. — **Metallurgie. — Constructiewerkhuizen.**

- 120.000 maatsch. aand. van de Société anonyme d'Angleur-Athus ;
(van $\frac{1}{100.000}$)
- 50.000 aandeelen (van $\frac{1}{213.333}$) van de Société John Cockerill ;
- 15.000 » (van $\frac{1}{50.000}$) van de Société des Laminoirs, Hauts Fourneaux,
Forges, Fonderies et Usines de la Providence ;
- 14.960 aandeelen (van $\frac{1}{65.155}$) van de Société Métallurgique de Sambre et Moselle ;
- 10.000 » (van $\frac{1}{110.000}$) van de Société des Hauts Fourneaux et Aciéries de
Differdange, St-Ingbert, Rumelange ;
- 24.000 maatsch. aand. van de Société des Aciéries Réunies de Burbach-
(van $\frac{1}{250.000}$) Eich-Dudelange ;
- 7.437 aandeelen van 500 fr. van de Société Les Ateliers Métallurgiques
(prioriteit);
- 9.000 » z. v. v. n. id. id. (dividend);
- 99.994 » 250 fr. van de Société La Brugeoise et Nicaise et Delcuve
(prioriteit);
- 18.000 » z. v. v. n. id. id. (dividend);
- 13.250 » 250 R. van de Société Métallurgique Russo-Belge.

V. — **Niet-ijzerhoudende metalen.**

- 15.000 aandeelen van 500 fr. van de Société Générale des Minerais (375 frank
gestort);
- 12.900 » (10^m) van 80 fr. van de Société des Mines et Fonderies de Zinc de
la Vieille-Montagne, Reeks A ;
- 4.000 » van 800 fr. id. id. Reeks B ;
- 50.000 » 500 » van de Société Générale Métallurgique de Hoboken;
- 10.000 maatsch. aand. van de Compagnie des Métaux d'Overpelt-Lommel
van 500 » et de Corphalie ;

52.940 aandeelen van 100 fr. van de Compagnie des Métaux d'Overpelt-Lommel
et de Corphalie (preferente);

4.500 » 1.000 » van de Société Anonyme G. Dumont et Frères
(preferente);

10.332 » 100 zlotys van de Société des Mines et Usines à Zinc de Silésie
(gewone);

888 » 100 zlotys id. id. (gewone B).

VI. — **Electriciteit.**

180.000 aandeelen van 500 fr. van de Société de Traction et d'Electricité (kapitaal).

VII. — **Glasfabrieken.**

40.580 aandeelen van 500 fr. van de Société des Verreries de Mariemont ;

10.000 » 500 » van de Société des Cristalleries du Val-St-Lambert.

VIII. — **Scheikundige industrie.**

4.950 maatsch. aand. van de Société Carbochimique (Reeks A).
(van $\frac{1}{170.000}^e$)

IX. — **Textielindustrie.**

4.000 aandeelen van 500 fr. van de Société Tissage La Flandre (kapitaal);

600 » (van $\frac{1}{7.500}^e$) van de Société Linière Gantoise ;

8.875 » 500 fr. van de Société Union Cotonnière.

X. — **Scheepvaart.**

28.000 maatsch. aand. van de Société Union Financière et Maritime.
(van $\frac{1}{200.000}^e$)

XI. — Verscheidene ondernemingen.

26.958	aandeelen	(van $\frac{1}{2} 50.000$)	van de Compagnie Immobilière de Belgique ;
81.200	»	van 250 fr.	van de Société Union Financière et Industrielle Liégeoise ;
14.195	»	z. v. v. n.	van de Société Anonyme de Merbes-Sprimont (preferente Reeks A);
805	»	z. v. v. n.	id. id. (winstaad.);
80.800	»	1.000 Lux. fr.	« Copalux », C ^{te} Luxembourgeoise de Participations Industrielles ;
7.370	maatsch. aand.	(van $\frac{1}{2} 185.000$)	van de Société Raffinerie Tirlemontoise.

XII. — Koloniale ondernemingen.

35.000	aandeelen	z. v. v. n.	van de Compagnie du Congo pour le Commerce et l'Industrie (kapitaal);
12.000	»	van 500 fr.	id. id. (preferente);
4.500	»	1.000 »	van de Compagnie du Chemin de fer du Bas-Congo au Katanga ;
56.500	maatsch. aand.	(van $\frac{1}{2} 1.212.000$)	van de Société Union Minière du Haut-Katanga ;
13.000	»	(van $\frac{1}{2} 320.000$)	van de Société Internationale Forestière et Minière du Congo ;
12.642	aandeelen	van 500 fr.	van de Société Minière du Bécéka (kapitaal);
12.642	»	z. v. v. n.	id. id. (dividend);
199.300	»	1 £	van de Compagnie des Diamants de l'Angola ;
15.200	»	250 fr.	van de Société des Mines d'Etain du Ruanda-Urundi (kapitaal reeks A);
7.480	»	500 »	van de Société Générale Industrielle et Chimique du Katanga.